

TUTKIMUSRAPORTTI

ESPOO

Nygrannas asemakaava-alueen keskiosa

Arkeologinen tarkkuusinventointi

23. – 27.11.2020

Museovirasto

ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

JOHANNA SEPPÄ

Tiivistelmä

Tutkimus liittyy Espoon kaupungin alueen 241700 Nygrannas (Suurpelto VI-VII) asemakaavaan ja asemakaavan muutokseen. Suunnittelualueella on voimassa Espoon eteläosien yleiskaava, joka tuli lainvoimaiseksi vuonna 2010. Alueen viimeisin inventointi on 15 vuoden takaa, joten Espoon kaupunginmuseumo edellytti asemakaava-alueen arkeologisen inventoinnin päivitystä. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus tilasi arkeologisen tarkkuusinventoinnin Museoviraston Arkeologisilta kenttäpalveluilta marraskuussa 2020 ja kenttätö tehtiin 23. – 27.11.2020. Työn tekivät FM Johanna Seppä ja HuK Olli Eranti, ja Arkeologisten kenttäpalveluiden yli-intendentti Marianna Niukkanen oli mukana muutaman tunnin ajan. Kenttätöissä tutkimusmenetelmänä oli koekuopitus lapiolla kaivamalla ja maan päälle näkyvien kivirakenteiden kartoitus. Koekuoppia kaivettiin 80 kpl ja rakenteita kartoitettiin 22.

Inventoinnin aikana pyrittiin tarkentamaan aiemmin tunnettujen löytöpaikkojen tai muinaisjäännösten sijainteja sekä etsimään uusia kohteita. Kivikautisista kohteista ei saatu juurikaan lisätietoja tai selkeitä löytöjä uusista kohteista. Pronssi- tai rautakautisia kohteita ei löydetty. Historiallisen ajan kohteista kartoitettiin kivirakenteita, mutta ainakin osa niistä on todennäköisesti nykyaikaisia. Kylämäen koekuopista ei saatu löytöjä, jotka olisivat selvästi 1800-lukua vanhempia. Inventoinnin tulosten perusteella ainoastaan Dåvitsbyn historiallisen ajan asuinpaikalla voi olla vaikutusta Nygrannaksen asemakaava-alueen keskiosan kaavoitukseen ja tarkemmat tutkimukset voivat olla tarpeen ennen rakentamista.

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot	1
Peruskarttaote	2
1. Johdanto.....	4
2. Inventointialueen sijainti ja maasto.....	5
3. Tutkimukset ja havainnot.....	7
3.1. Tutkimushistoria	7
3.2. Tutkimusmenetelmät	11
3.3. Koekuopat ja löydöt.....	12
4. Tulokset.....	12
 KOHDEKUVAUKSET	
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET	13
Dåvitsby (Taavinkylä).....	13
Möilimäenpelto	39
Nybyberget	42
IRTOLÖYTÖPAIKAT.....	44
Nyby.....	44
Rakenneluettelo	49
Valokuvaluettelo.....	50
Karttaluettelo	51
Kartat.....	52

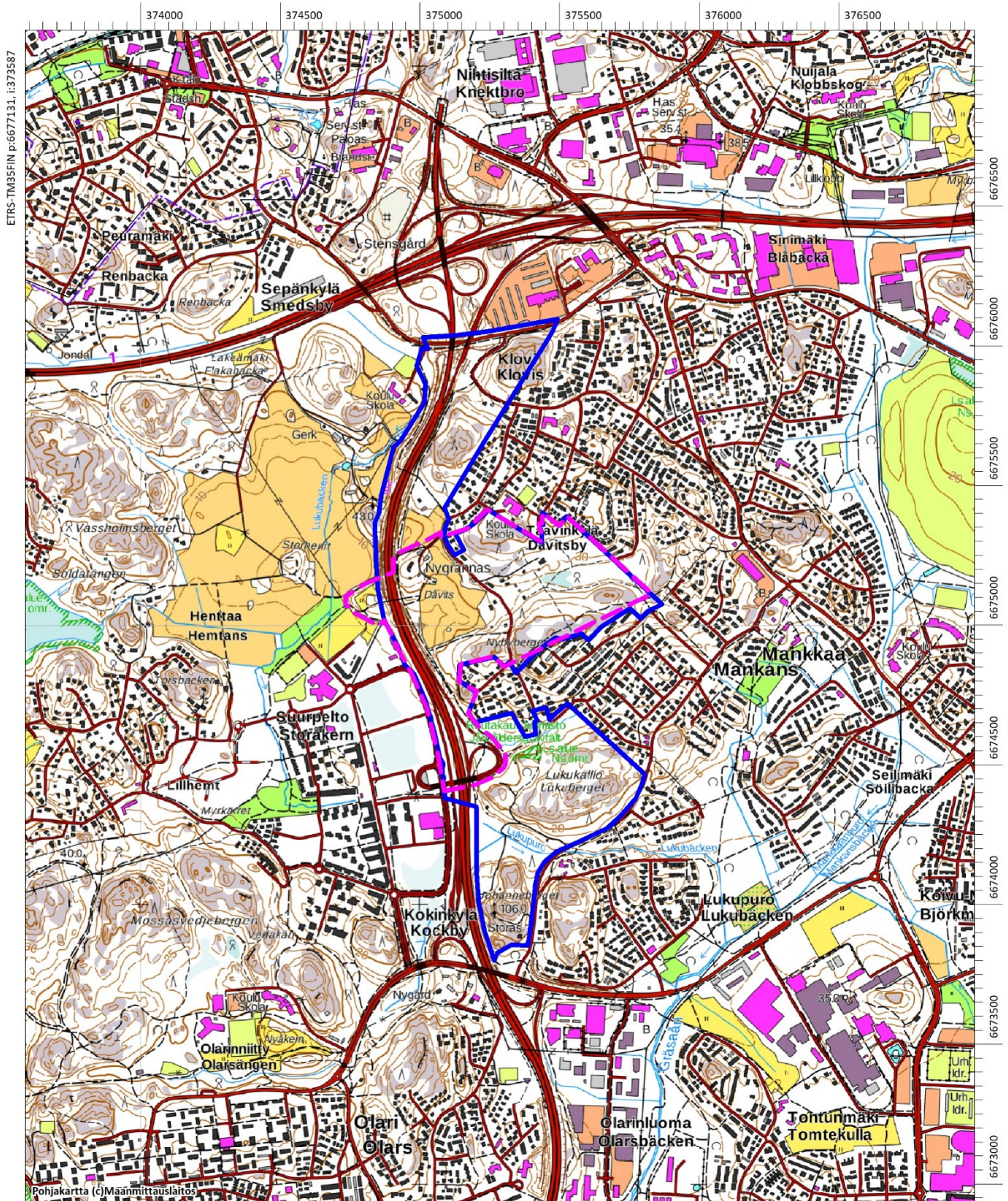
Kannen kuva: akdg6669:2. Dåvitsby, Nygrannas. Mäki etelästä.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kunta:	Espoo
Tutkimuskohde:	Nygrannas asemakaava-alueen keskiosa
Kohteen ajoitus:	kaikki periodit
Kohteen koordinaatit (ETRS-TM35FIN):	P: 6674919, I:375282 tutkimusalue keskikoordinaatti
Kohteen koordinaatit (GK25):	P: 6675481, I: 25486168
Kenttättyöaika:	23. – 27.11.2020
Tutkimuksen laatu:	tarkkuusinventointi
Tutkimuksen laajuus:	hankealue 0,45 km ² tutkittu alue: koekuoppia 80 kpl
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut
Kenttättyönjohtaja:	FM Johanna Seppä
Apulaistutkija:	HuK Olli Eranti
Tutkimuslupa:	MV/216/05.04.01.02/2020, 20.11.2020 Museovirasto
Lausunto	- (Espoon kaupunginmuseon sähköposti arkeologisesta selvitystarpeesta)
Tilaaja	Espoon kaupunkisuunnittelukeskus
Löydöt:	ei talletettuja löytöjä
Digitaalikuvat:	akdg6669:1 – 51
Aikaisemmat arkeologiset tutkimukset:	Matti Huurre, Espoo inventointi 1962 Timo Jussila, Espoon muinaisjäännösten osainventointi 1989 Teija Nurminen, Espoon keskiaikaiset kylämäet. Inventointi 2000 Sirkka-Liisa Seppälä, Espoon eteläosien yleiskaava-alueen esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset. Inventointi 2005 Päivi Hakanpää, Espoon eteläosien historiallisen ajan kylänpaikkojen yleiskaavainventointi 2005
Kirjallisuutta:	Aarne Europaeus, Fornfynd från Kyrklätt och Esbo socknar. Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja XXXII 1922
Internet-lähteet:	Arkistolaitoksen digitaaliarkisto, http://digi.narc.fi Espoon kaupungin karttapalvelu, https://kartat.espoo.fi Maanmittauslaitoksen vanhat painetut kartat, https://vanhatkartat.fi Espoon kaupunki, Nygrannas, alue 241700, Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, asianumero 1391/10.02.03/2015, 24.8.2015 https://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kaavoitus/Asemakaava/Asemakaavoituskohteet/Tapiola/Nygrannas_241700/Valmisteluvaihe

Peruskarttaote, tutkimusalueen sijainti

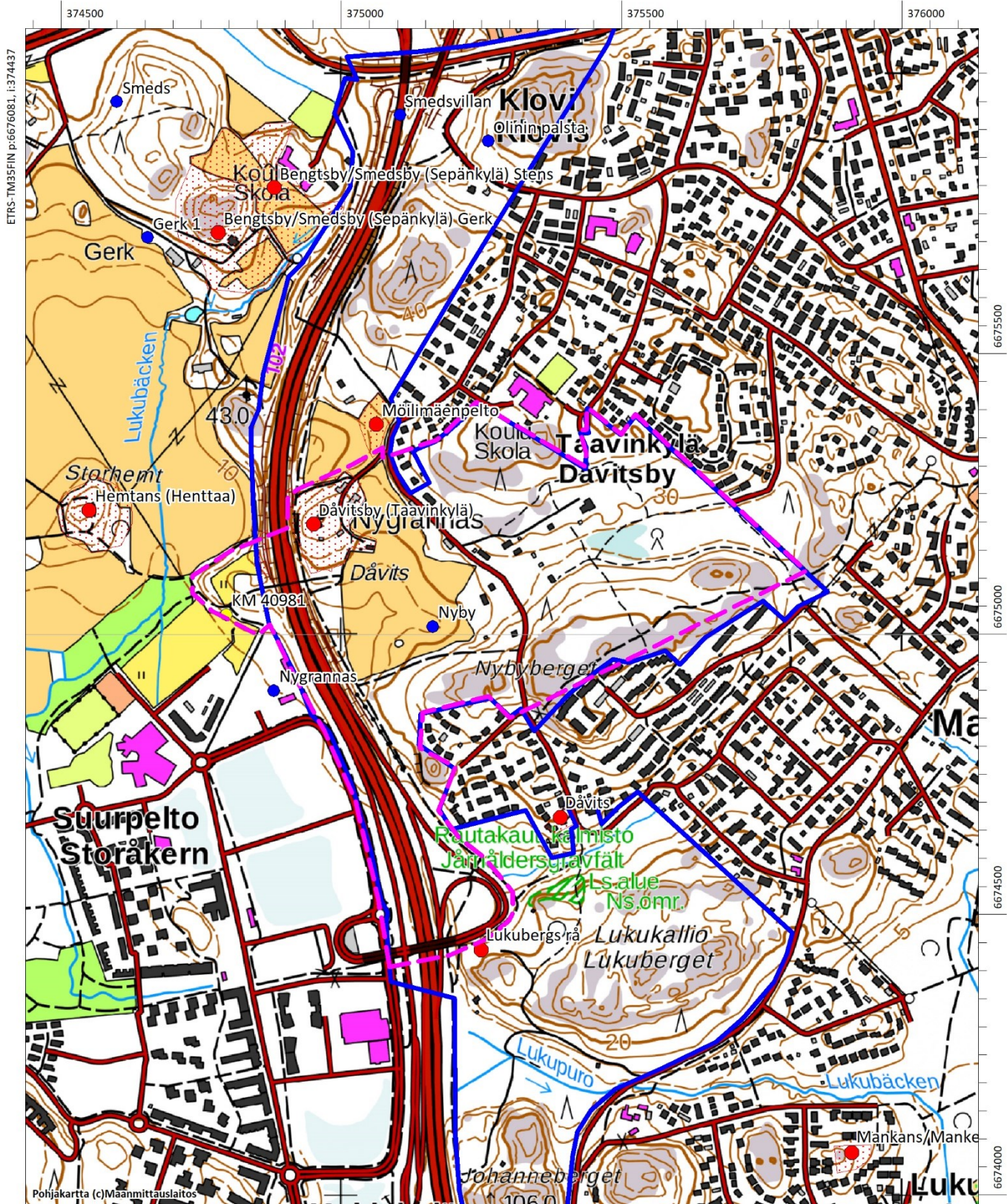
- Nygrannas, koko kaava-alue
- Nygrannas, kaavan keskiosa (inventoitava alue)

Peruskarttaote, tutkimusalueen sijainti

Tutkimusalueella olevat muinaisjäännökset:
Espoo Dävltsby (Taavinkylä) 1000001825
Espoo Nyby 1000005774
Espoo Möllimäenpelto 1000004097

- kiinteä muinaisjäännös
- irtolöytöpaikka
- alakohde
- muinaisjäännösalueet muinaisjäännösrekisterin mukaan
- Nygrannas, koko kaava-alue
- Nygrannas, kaavan keskiosa (inventoitava alue)

1. Johdanto

Inventointi liittyy Espoon kaupungin alueen 241700 Nygrannas (Suurpelto VI-VII) asemakaavaan ja asemakaavan muutokseen. Suunnittelualueella on voimassa Espoon eteläosien yleiskaava, joka tuli lainvoimaiseksi vuonna 2010. Alueen viimeisin inventointi on 15 vuoden takaa, joten Espoon kaupunginmuseumo edellytti asemakaava-alueen arkeologisen inventoinnin päivitystä. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus tilasi arkeologisen tarkkuusinventoinnin Museoviraston Arkeologisilta kenttäpalveluilta marraskuussa 2020 ja kenttätö tehtiin 23. – 27.11.2020. Työn tekivät FM Johanna Seppä ja HuK Olli Eranti, ja Arkeologisten kenttäpalveluiden yli-intendentti Marianna Niukkanen oli mukana muutaman tunnin ajan. Sää inventoinnin aikaan oli syksyisen pimeä mutta kuitenkin suojan puolella. Nopean aikataulun ja myöhäisen ajankohdan takia tutkimusalueeksi rajattiin kaavan kiireisin keskiosa.

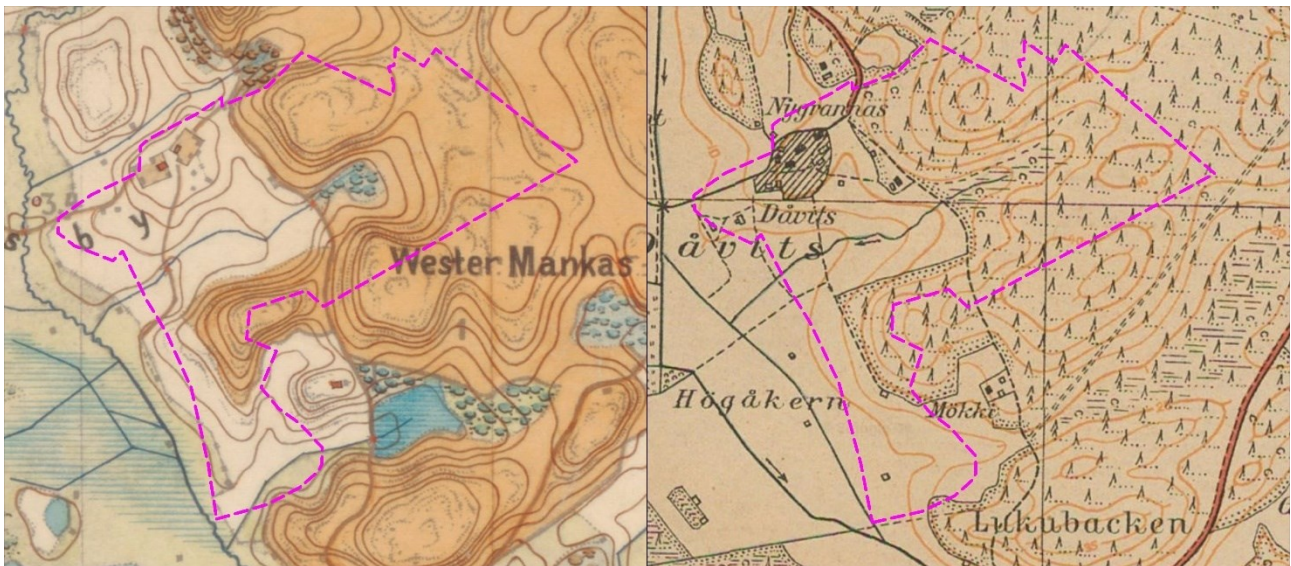
Helsingissä 28.1.2021

Johanna Seppä, FM

2. Inventointialueen sijainti ja maasto

Nygrannaksen asemakaava-alue sijaitsee Espoon Tapiolan suuralueella Kehä II:n itäpuolella Klovinpellontien ja Kokinkyläntien välillä. Suunnittelualue rajautuu lännessä Kehä II:een ja pohjoisessa Klovinpellontiehen, joka sijaitsee 300 metrin etäisyydellä Turunväylästä etelään. Etelässä alue rajautuu Kokinkyläntiehen ja idässä suhteellisen tiiviiseen Mankkaan pientaloalueeseen. Suunnittelualue on pääosin rakentamaton, rakentamista on vain hajanaisesti. Kaava-alue on rajattu kolmeen osaan: pohjoinen Möilimäki, keskinen Nygrannas ja eteläinen Lukukallio. Näistä keskiosan asemakaavoitus etenee ensimmäisenä ja tutkimukset kohdistettiin siihen. Muihin osiin voidaan palata tarvittaessa myöhemmin.

Nygrannaksen kaavan keskiosa sijaitsee Dåvitsin/Nygrannaksen tilan ympäristössä, lähinnä sen etelä- ja itäpuolella ulottuen Suurpellon liittymään asti etelässä (Lukusilta). Alueen laajuus on 0,45 km². Alue on Suurpellon laakson itärinnettä. Kivikauden aikaan laakso on ollut merenlahtena, myöhemmin peltolaaksona. Nykyisin sen itäreunasta on vienyt suuren kaistaleen Kehä II (Kilonväylä, 102) liittymineen. Kehä II on valmistunut vuonna 2000 ja Suurpellon liittymä, Lukusolmu vuonna 2013. Alueella on vielä pieni avoin peltolaakso (heinällä) Dåvitsin tilakeskuksen eteläpuolella. Länsipuolella myös tilan aluetta on halkaissut Kehä II. Inventointialueen itäosa on kallioista metsää. Nygrannaksentien ja Uudenkyläntien varrella on pientaloasutusta.

Ote Senaatinkartasta 1872 ja vuoden 1932 peruskartasta sekä inventointialue asemointuna. Dåvitsbyn tilakeskusta lukuun ottamatta alueella ei ole ollut karttojen perusteella historiallisen ajan asutusta. Pelt- ja metsäalueet ovat pysyneet samankaltaisina ennen nykyaikaista rakentamista.

Akdg6669:2. Dåvitsby, Nygrannas. Mäki etelästä. Peltolaakso ja Dåvitsbyn mäki sen takana. Nygrannaksensilta ylittää Kehä II:n.

Akdg6669:9. Vävarsinkumpu Kehä II:n länsipuolella. Näkymä Henttaaseen. Kaakosta.

3. Tutkimukset ja havainnot

3.1. Tutkimushistoria

Kaava-alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä tunnetaan useita muinaisjäännöksiä. Kuntakohtaisia tai muita laajempia inventointeja Espoossa on tehty vuosina 1962, 1989, 2000 ja 2005. Esihistorialliseen aikaan ovat keskittyneet vuosien 1962 ja 1989 inventoinnit, historialliseen aikaan puolestaan inventointi vuonna 2000. Viimeisimmät inventoinnit tehtiin vuonna 2005, jolloin sekä esihistorian että historiallisen ajan inventoinnit päivitettiin Espoon eteläosien yleiskaavan laadinnan takia.

Jos otetaan huomioon koko Nygrannaksen asemakaava-alue, sillä on kuusi muinaisjäännösrekisteriin kirjattua kohdetta. Lisäksi aivan sen rajalla on muutamia kohteita (katso peruskarttaote sivulla 3). Pohjoisesta etelään lueteltuna kohteet ovat:

1. Smedsvillan, kivikautinen irtolöytö 1000005771

Veneenmuotoinen vasarakirves (KM 5646) on löytynyt Tallgrenin antamien tietojen mukaan hiekkakuopasta, noin 300 m Björnbackan lounaispuolelta ja 400 m Stensin talosta länteen. Vuoden 1962 inventoinnissa ei paikalla havaittu jälkiä hiekkakuopasta eikä asuinpaikasta. Toinen vaihtoehtoinen sijaintipaikka on noin Björnbackan löytöpaikasta noin 800 metriä kaakkoon. Vuoden 1962 inventoinnissa ei siltäkään paikalta havaittu jälkiä hiekkakuopasta eikä asuinpaikasta. Nykyisin arvioitu löytöpaikka on keskellä Kehä II:ta.

2. Olinin palsta, kivikautinen irtolöytö 1000005775

Piisaha (KM 6927:1) on löytynyt Olinin palstalta, joka sijaitsee mahdollisesti Kauniaista Mankkaalle vievän tien varressa, noin 1,6 km Kauniaisten asemalta kaakkoon. Paikka on melko jyrkästi länteen viettävää rinnettä, maasto on kivikkoista. Vuoden 1962 inventoinnissa ei havaittu asuinpaikan merkkejä. "Piisaha" lienee itse asiassa piisirppi. Arvioitu löytökohta on nykyisin metsämaata.

Nämä kaksi kohdetta ovat kaava-alueen pohjoisosassa, joka ei kuulunut vuonna 2020 maastotarkastettuun alueeseen. Keskiosassa sijaitsee kolme kohdetta, näistä inventoiduista kohteista on tarkemmat kohdekuvakset jäljempänä raportissa:

3. Möilimäenpelto, kivikautinen asuinpaikka 1000004097

4. Dåvitsby, historiallisen ajan asuinpaikka 1000001825

5. Nyby, kivikautinen irtolöytö 1000005774

Aivan kaava-alueen keskiosan etelärajalla on yksi kohde. Myöskään eteläaluetta ei tarkastettu syksyllä 2020:

6. Lukubergs rå, historiallisen ajan rajamerkki 1000031518

Rajapyykin Lukubergs rå erottaa säännöllisenä latomuksena kallion päällä, jossa se on yli 300 vuotta ollut kolmen kylän: Mankkaan, Kockbyn ja Gräsabyn rajapisteinä. Rajamerkki esiintyy Kockby kartassa vuodelta 1694 (Broterus) nimellä Luku Back Råån ja Gräsabyn kartassa vuodelta 1773 (Hagström) nimellä Lukubergs rå nro 1. Tämä sijaitsee samassa paikassa tänäkin päivänä, rajapyykkinä nro 1.

Eteläiseen osaan inventointialuetta rajautuvat myös Dåvits, rautakautinen asuinpaikka ja kalmisto 49010100 sekä Kockby (Kokinkylä) Stors, historiallisen ajan asuinpaikka 1000001851. Dåvitsia on tutkittu 1967–1968, 1974 ja 1977. Löytöinä sieltä on kaularenkaita, keramiikkaa, palanutta luuta ja rautaesineiden kappaleita. Kokinkylän kylätonttia tutkittiin vuosina 2017 ja 2018. Dåvitsin kohdalla on asuintalo. Kokinkylään suunniteltu huoltoasema ei ole vielä valmistunut.

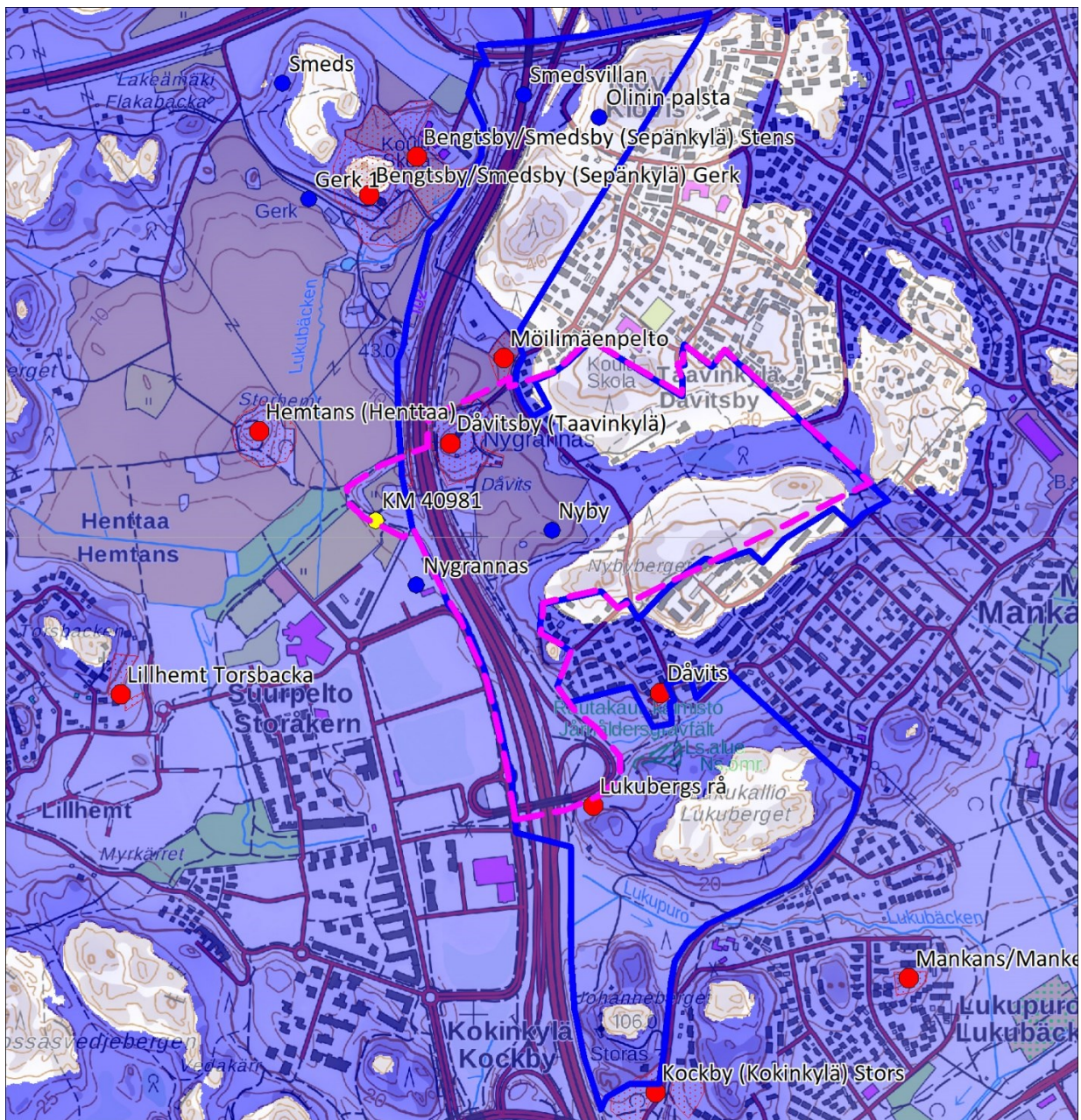
Kuten irtolöytöpaikoista ja Möilimäen kvartsilöydöistä voidaan päätellä, on alue potentiaalista kivikautisen asutuksen löytymiselle. Alue sijoittuu 10–40 metrin korkeudelle merenpinnasta ja tyypillisimmät kivikautisten asuinpaikkojen korkeudet ovat 20 m mpy – esimerkiksi Suurpellon laakson ”vastarannalla” oleva varhaismetallikautinen asuinpaikka Lillhemt Torsbacka (49010073), jota koekaivettiin vuonna 2006. Melko runsaat löydöt koostuivat lähes kokonaan palaneen saven palasista. Muutamat saviastianpalat muistuttavat Morbyn keramiikkaa. Savitiivisteiden suuren määrän huomioon ottaen on mahdollista, että paikalla on sijainnut rakennus. Vuoden 2005 esihistorian inventointiraportissa käytetyt korkeudet soveltuvat myös tähän inventointiin, jolloin 30 metrin korkeus vastaisi varhaiskampakeramiikan aikaa (5000 – 4000 eKr.), 25 m tyypillistä ja myöhäistä kampakeramiikkaa (3900 – 3200 eKr.), 20 m vasarakirveskulttuuria (3200 – 2300 eKr.), 15 m Kiukaisten kulttuuria (2300 – 1500 eKr.) ja 12,5 m pronssikautta (1500 – 500 eKr.). Inventointiraportissa huomautetaan Henttaan ja Mankkaan laaksojen Kehä II:n molemmin puolin vaativan vielä lisätutkimuksia, erityisesti metsärinteillä (Seppälä 2005, s. 8).

Rautakautisia löytöjä kaavarajauksen sisältä ei tunneta, Dåvitsin asuinpaikka ja kalmisto on rajattu sen ulkopuolelle. Myös Nygrannaksen nimellä luetteloidut metallinilmaisinelöydöt Suurpellon puolelta jäävät hieman ulkopuolelle. Kohteen mj-tunnus on 1000024867. Vuonna 2014 on löytynyt veitsen pää ja kirjanhela sekä vuonna 2016 pronssinen ketjunktajan katkelma, mahdollisesti myös sininen lasihelmi. Rautakautisen ketjunktajan löytökohta on pellossa aivan Vävarsinkummun kupeessa, historiallisen ajan veitsen pään ja kirjanhelan löytöpaikka siitä noin 150 metriä kaakkoon, nykyisin puutarhamyymälän pihamaata.

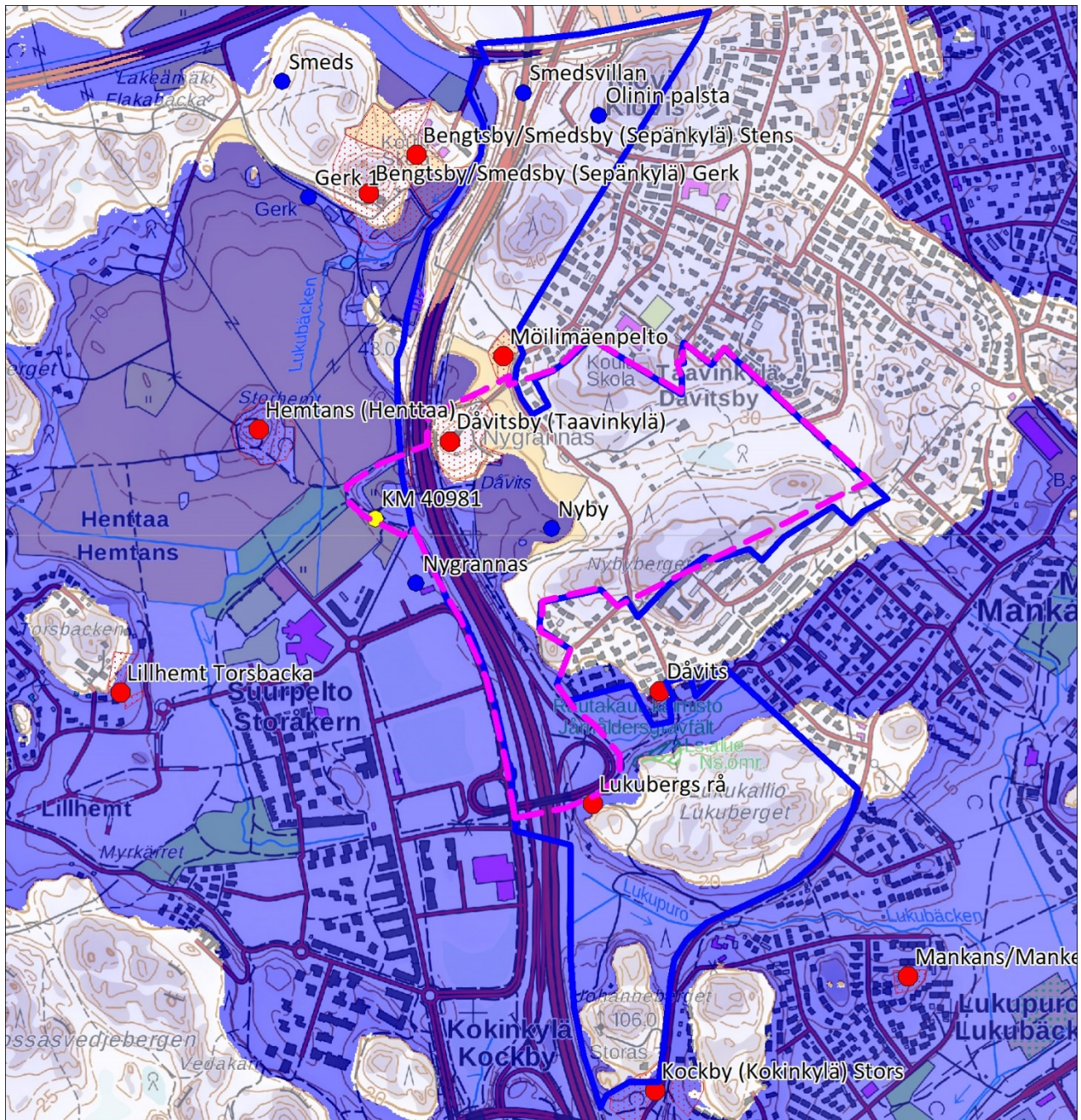
Historiallisen ajan kylätonttien inventoinnissa vuonna 2005 muinaisjäänkösten tarkistetut rajat pohjautuivat Espoon kaupungin museon vuonna 2000 tekemään keskiaikaisten kylätonttien inventointiin. Kohteiden rajausten tarkistukset ja säilyneisyyden arviointi perustuivat maastohavaintoihin, pintalöytöihin ja topografiaan. Muutamissa kohteissa alueen rajauksia tarkistettiin myös koekuopilla ja maakairauksilla. Etelä-Espoon historiallisen ajan asutus on keskittynyt neljän joen varrelle. Nygrannas sijaitsee näistä Gräsanojan vaikutusalueella. Haukilahteen laskevan Gräsanojan latvoilla yhtyy kaksi puroa. Toinen on koillisesta laskeva Mankkaanpuro, jonka länsipuolella sijaitsi Klobbskogin kylä. Luoteesta virtaavan Lukupuron mutkassa sijaitsi toinen Mankkaan kylätonteista. Joen alajuoksulla olivat Hvitsby ja Gräsa sekä aivan lahden koillispohjukassa Gäddvikin kylä. Samaan asutuskeskittymään kuuluvat myös pohjoisessa sijaitsevat Bengtsby, Dåvitsby ja Hemtans. (Hakanpää 2005, s. 5–6). Sisä-Espoon viljelymaisemasta on hyvin säilynyt Hemtansin (Henttaan) kylän ympäristö, vaikka Kehä II rikkookin maisemaa idässä. Kylätontin ympärillä on edelleen viljelyksessä olevat pellot sekä tontilta on näköyhteys Hemtansin lähikyliin Smedbyhyn ja Dåvitsbyhyn. Kylien yhteyttä kuvastaa myös peltoaukean läpi kulkeva vanha kylätie (Hakanpää 2005, s. 8). Kylätien korvaa nykyisin Kehä II:n ylittävä kevyen liikenteen silta.

Raportissa todetaan myös, että historiallisen ajan kylien kulttuurikerrokset ovat ohuita ja niiden löytömäärät huomattavasti kaupunkikerrostumia pienempiä, mikä vaikeuttaa niiden havaitsemista. Tämän vuoksi koekuopitus ja maakairaukset ovat vain suuntaa antavia, ja useimmissa kohteissa tarkka laajuuden sekä säilyneisyyden rajaaminen vaatii maakäytön muuttuessa koekaivauksia. Pienimuotoisenkin rakentaminen tuhoaa nykyisin ohuita asutuserroksia, esim. uusien leikkikenttien ja talojen pihojen rakentamisen yhteydessä on nähtävissä maakerrosten kuorimista ja vaihtamista jopa puolen metrin syvyydeltä. Usein pintakerrosten (10–30 cm) alla ovat vanhat kulttuurikerrokset ja rakenteet tuhoutuvat helposti (Hakanpää 2005, s. 8).

Aikaisempien löytöjen ja tutkimusten perusteella voidaan todeta, että Nygrannaksen alue on potentiaalista löytöaluetta lähes kaikilta esihistorian ja historian periodeilta.

Visualisointi inventointialueesta, jos vedenpinta olisi 30 m mpy tasolla, joka vastaa aikaa 5000 – 4000 eKr. Alueelta ei tunneta muinaisjäännöksiä tältä ajanjaksolta. Muinaisjäännökset muinaisjäännösrekisterin mukaan. Punainen piste on kiinteä muinaisjäännös, keltainen alakohde ja sininen irtolöytöpaikka. Taustakartta ja maastomalli © Maanmittauslaitos, ei mittakaavassa.

Visualisointi inventointialueesta, jos vedenpinta olisi 20 m mpy tasolla, joka vastaa aikaa 3200 – 2300 eKr. Alueen kivikautiset löydöt ovat lähellä tätä tasoa. Muinaisjäännökset muinaisjäännösrekisterin mukaan. Punainen piste on kiinteä muinaisjäännös, keltainen alakohde ja sininen irtolöytöpaikka. Taustakartta ja maastomalli © Maanmittauslaitos, ei mittakaavassa.

3.2. Tutkimusmenetelmät

Kenttätöissä käytetyt tutkimusmenetelmät vaihtelivat hieman inventoivan kohteen mukaan. Metsäalueilla, jossa pääasiallisena kohteena oli kivikausi, menetelmänä oli koekuopitus lapionpistoilla. Koekuopat kaivettiin 20–30 metrin korkeuskäyrien välille kohtiin, joissa todettiin olevan hiekkainen maaperä. Alueen aiemmat kivikautiset löydöt ovat peräisin hiekkakuopista ja pintalöytöinä pellostä. Koska peltomaassa muokkaus on yleensä suurelta osin jo tuhonnut kivikautisen asuinpaikan kerrokset, tutkimuksellisesti olisi mielenkiintoisempaa löytää uusi kohde muokkaamattomasta metsämaasta. Pintapöimintää viljelysmailla ei voitu tehdä, sillä kaikki alueen pellot kasvoivat heinää. Kuljettu reitti ja koekuoppien sijainnit mitattiin Garmin Montana gps-laitteella, jonka tarkkuus on noin viisi metriä. Laponpistoja ei dokumentoitu valokuvaamalla muuta kuin esimerkinomaisesti, ja ne on kuvailtu vain yleisellä tasolla (maaperä, muinaisjäännehavainnot). Historiallisen ajan kohteilla, joissa oli maan päälle näkyviä rakenteita, mittaamiseen käytettiin joko VRS-tarkkuus-gps-laitetta (Topcon GRS-1) tai takymetriä Sokkia Set 2. Niillä kartoitettiin sekä rakenteet että kaivetut koekuopat. Karttatarkastelun lisäksi koekuoppien avulla pyrittiin hieman arvioimaan rakenteiden ikää sekä onko alueella havaittavissa maanalaisia kulttuurikerroksia. Inventointivaiheen aikana ei ole vielä mahdollista tehdä kovin tarkkaa muinaisjäännesrajausta, mutta siitä saadaan jo arvio. Mittaukset on tehty Espoon kaupungin käyttämään koordinaatistoon ETRS-GK25, N2000. Peruskarttapohjaisissa kartoissa koordinaatisto on ETRS-TM35FIN, jota Museovirasto käyttää aineistoissaan. Johanna Seppä, Olli Eranti ja muutaman tunnin Marianna Niukkanen kaivoivat kuoppia ja vuorottelivat mittausdokumentoinnissa. Johanna Seppä vastasi valokuvista ja muistiinpanoista sekä raportin koostamisesta. Löydöt puhdistettiin ja valokuvattiin, mutta niitä ei talletettu kokoelmiin. Valokuvat on luettelointi MuseumPlus-kokoelmanhallintajärjestelmään numeroilla Akdg6669:1–51. Työpäiviä kenttätöihin käytettiin viisi. Metsäalueita kierrettiin kahtena päivänä, toisena Olli Eranti yksin ja kolme päivää käytettiin kylätontin kartoitukseen ja kuopitukseen.

Akdg6669:48. Däbitsby. Työkuva. Koekuopitusta omenatarhassa. Pohjoisesta.

3.3. Koekuopat ja löydöt

Koekuoppia kaivettiin yhteensä 80 kpl. Koekuoppien koko oli noin 30x30 cm. Hiekkamaassa kaivettu maa pyrittiin seulomaan. Dåvitsbyn eteläpuolella on itään suuntautuva laakso, jonka reunat ovat noin 30 m mpy korkeudella. Aluksi kuopitettiin laakson ”pohjoisrantaa”, mutta siellä maaperä oli kivisempi. Lähempänä laakson pohjaa oli taloja Nygrannaksentien varrella. Seuraavaksi siirryttiin laakson etelärinteeseen, Uudenkylänmäen länsipäähän aivan Kehä II:n viereen. Tällä kohtaa kuopitettavan alueen korkeus oli noin 20 m mpy. Maaperä oli hyvä ja hiekkainen, mutta todettiin kuitenkin osin nykyaikaisen asutuksen sekoittamaksi. Kuten 1960 peruskartasta voidaan nähdä, on paikalla ollut rakennuksia. Nykyään ne ovat kadonneet ja paikka metsittynyt, mutta betonisia perustuksia oli vielä hieman näkyvissä. Näitä ei uudenaikaisina kartoitettu. Muutama koekuoppa tehtiin myös hieman alemmaksi peltoon lähelle muinaisjäännösrekisteriin merkittyä arvoitua Nybyn löytöpaikkaa. Koekuopitusta jatkettiin tästä itään metsän puolelle, josta paikallistettiin matala hiekkakuoppa Uudenkyläntien itäpuolelta. Laakson eteläreunalta havaittiin suuri siirtolohkare, jota oli louhittu tai lohkottu poraamalla (kohde Nybyberget).

Kehä II:n länsipuolella ja Nygrannaksensillan ympäristössä Vävarsinkummulla kartoitettiin kivirakenteita ja kaivettiin niiden ympäristöön koekuoppia. Dåvitsbyn mäellä tutkimukset keskitettiin nykyisten rakennusten ja Kehä II:n väliselle ”hylätylle” alueelle, muuta käytössä olevaa pihamaata nykyisten rakennusten ympärillä ei tutkittu.

Etelässä kaava-alue ulottui Lukusolmun liittymään asti, mutta tämä kapea alue käsittää vain tien reunaluiskineen ja katsottiin jo niin rakentamisen muokkaamaksi, että sitä ei kannattanut enää koekuopittaa.

Metsäalueiden koekuopista ei löytynyt mitään, lukuun ottamatta hiekkakuopan viereistä kuoppaa. Vävarsinkummun kuopat olivat myös löydöttömät. Dåvitsbyn mäellä kuopissa oli lähinnä 1900-luvun esineistöä. Vain muutama kuoppa antoi viitettä mistään vanhemmasta. Tarkemmat tiedot koekuopista ja niiden löydöistä on kohdekuvauksissa.

4. Tulokset

Inventoinnin aikana pyrittiin tarkentamaan aiemmin tunnettujen löytöpaikkojen tai muinaisjäännösten sijainteja sekä etsimään uusia kohteita. Kivikautisista kohteista ei saatu juurikaan lisätietoja tai selkeitä löytöjä uusista kohteista. Pronssi- tai rautakautisia kohteita ei löydetty. Kalliomäkiä tarkastettiin röykkiöitä silmällä pitäen. Historiallisen ajan kohteista kartoitettiin kivirakenteita, mutta ainakin osa niistä on todennäköisesti nykyaikaisia. Kylämäen koekuopista ei saatu löytöjä, jotka olisivat selvästi 1800-lukua vanhempia. Dåvitsbyn mäellä on ollut useita rakennuksia vuosisatojen saatossa, eikä pienten lapionpistojen perusteella voi sanoa, mitä mahdollisista keskiaikaisista kerroksista olisi jäljellä. Muinaisjäännösrajausta ei tarvitse ainakaan laajentaa nykyisestä. Sen Kehä II:n länsipuolinen kaistale on täysin muokattua maata. Todennäköisesti myös kylämäen itäosa nykyisten rakennusten ympärillä on tuhoutunut. Vävarsinkummulla olevat rakenteet ovat ilmeisesti 1800-lukua nuorempia. Inventoinnin tulosten perusteella ainoastaan Dåvitsbyn historiallisen ajan asuinpaikalla voi olla vaikutusta Nygrannaksen asemakaava-alueen keskiosan kaavoitukseen ja tarkemmat tutkimukset voivat olla tarpeen ennen rakentamista. Kuten läheisen Kokinkylän kaivaustutkimuksissa vuonna 2018 todettiin, suurin osa alueesta oli 1900-luvun maankäytön sekoittamaa. Havaitut rakenteet ajoittuivat suurelta osin tontin viimeisimpiin käyttövaiheisiin 1800- ja 1900-luvuilla. Alueella havaittiin kuitenkin myös 1700-luvulle ajoittuvia kulttuurikerroksia ja rakenteita sekä todennäköisesti 1500-1600-luvulle ajoittuva rakennus. Dåvitsbyn mäellä tilanne voi olla sama. Louhittu siirtolohkare Nybybergetillä on vaikea ajoittaa, mutta vastaavaa talonpoikaislouhintaa on harjoitettu jo 1700-luvulla.

KIIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

1. Dåvitsby (Taavinkylä) 1000001825

PERUSTIEDOT

Mj-tyyppi	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Lukumäärä	1
Koordinaatit (ETRS-TM35FIN):	P: 6675197, I: 374951, z: 20 – 25 m mpy
Koordinaattiselite	keskikoordinaatti, muinaisjäännösrekisteri
Pinta-ala	140x140 metriä
Rajaustarkkuus	suuntaa antava, karttatarkastelu ja koekuopat
Aikaisemmat tutkimukset ja löydöt:	Teija Nurminen, Espoon keskiaikaiset kylämäet. Inventointi 2000 Päivi Hakanpää, Espoon eteläosien historiallisen ajan kylänpaikkojen yleiskaavainventointi 2005

INVENTOINTI

Aika	24. ja 26. – 27.11.2020
Löydöt	ei talletettuja löytöjä
Karttaotteet	kartta 1, 5 ja 6
Kuvat	Akdg6669:2, 4-18, 22-48

KOHDEKUVAUS

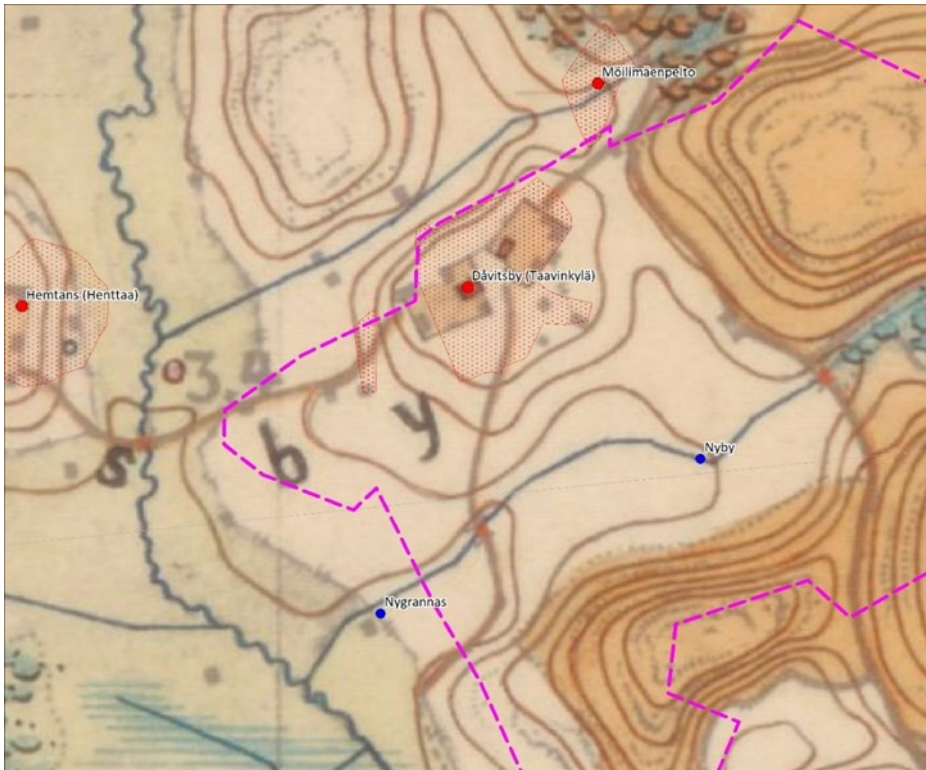
Vuoden 1540 maakirjan mukaan Dåvitsbyn kylässä oli kolme taloa, joista yksi liitettiin Dåvitsin ja Nygrannaksen tilaan 1600-luvulla. Dåvitsista on käytetty 1560-luvulta lähtien myös nimeä Vävare. Kylämäki on sijainnut peltojen ympäröimänä paikassa, jossa nykyisin sijaitsee vielä Nygrannaksen tila. Dåvitsbyn, Bengtsbyn/Smedsbyn ja Hemtansin kyläkukkulat sekä niitä ympäröineet laajat viljelysaukeat ovat muodostaneet yhden eteläisen Espoon arvokkaimmista kulttuurimaisemakokonaisuuksista. Nykyisin Kehä II:n linjaus kulkee Dåvitsbyn kylämaiden länsipuolella halkaisten osan alueesta kahtia; varsinainen kylämäki sijaitsee Kehä II:n itäpuolella ja tien länsipuolelle on jäänyt kylämakeen kuuluvia peltosaarekkeita (Vävarsinkumpu). Alueella on mahdollisesti säilynyt keskiaikaista asutuserostumaa. Lähistöllä sijaitsee myös Dåvits Gläntanin pronssi- ja/tai rautakautinen asuinpaikka ja kalmisto.

Inventointihavainnot

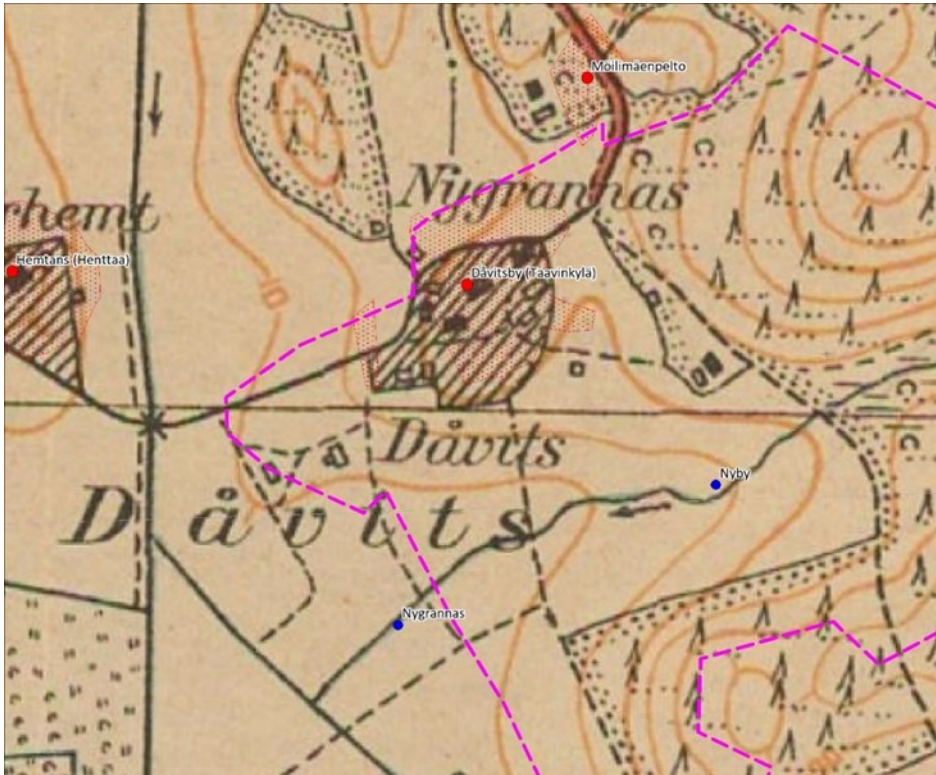
Dåvitsbyn kylämäki erottuu vielä kumpareena avoimessa maastossa. Eteläpuolen laakso ei ole enää viljelyksessä, se kasvaa heinää. Kehä II erottaa varsinaisen kylätontin ja länsipuolen matalamman talousrakennusten kumpareen (Vävarsinkummun) toisistaan. Karttoja tarkastelemalla voidaan nähdä, kuinka asutus sijoittuu kylämäen alueella 1700-luvulta nykypäivään. Dåvitsbyn ja Henttaan yhdistävä tie on kulkenut tontin pohjoislaittaa. Nykyisin sen katkaisee Kehä II, ja kevyen liikenteen silta yhdistää Dåvitsbyn Suurpeltoon tontin eteläpuolelta Vävarsinkummun läpi. Kylämäen pohjois- ja eteläpuolilla on kulkenut oja, mutta kumpaakaan ei ole enää näkyvissä. Etelän ja idän suuntaan on myös tielinjoja, jotka erottuvat nykyään lähinnä polkuina niityn poikki. Osa nykyisistä kevyen liikenteen väylistä saattaa noudattaa näitä vanhoja tielinjoja.

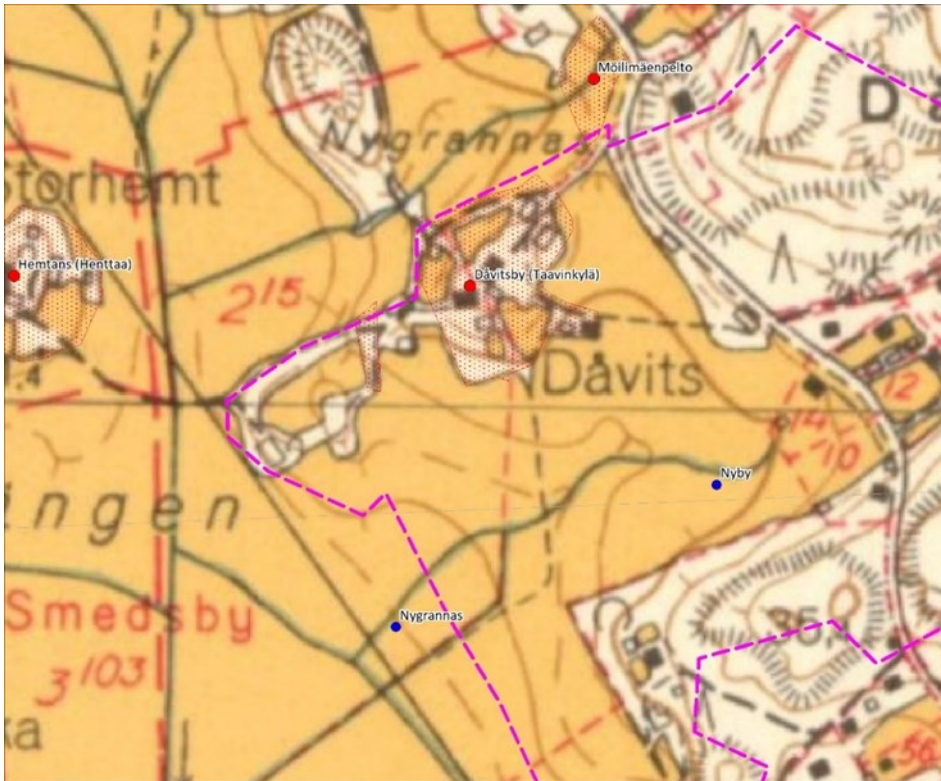
Ote kartasta vuodelta 1773. Däviitsbyn (G) ja Nygrannaksen (H) tiluksia. Ei mittakaavassa. Lähde <http://digi.narc.fi/maanimittaushallitus> > Maanimittaushallituksen uudistusarkisto > Espoo > Gräsaby; jakokunta; Karta öfver egorne med delningsbeskrifning 1773-1773 (B8:1/3-9)

Ote Senaatinkartasta 1872. Dävlitsby ja sen Henttaaseen yhdistävä kylätie on merkitty. Ei mittakaavassa. Lähde <http://digi.narc.fi>
Maanmittaushallitus > Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma) > Senaatin kartasto > [Espoo] (VI 29)

Ote vuoden 1932 peruskartasta. Dävlitsbyn mäelle on merkitty useita rakennuksia. Tässä rakennuksia on myös Nygrannaksentien (Möllmäenpelto) ja Uudenkyläntien varressa sekä lännessä pellolla (Vävarsinkumpu). Ei mittakaavassa. Lähde www.vanhatkartat.fi

Ote vuoden 1960 peruskartasta. Däbitsbyn tilan länsipuolen rakennuksia näkyy vielä tässä. Myöhemmin ne ovat jääneet osittain Kehä II:n alle. Peltolaakson reunoille on alkanut tulla asutusta, myös eteläpuolelle Uudenkylänmäen länsipäähän. Ei mittakaavassa. Lähde www.vanhatkartat.fi

Tarkkuusinventointi aloitettiin Kehä II:n länsipuolelta Vävarsinkummulta. Suurpellon kaupunginosan rakentaminen on edistynyt jo lähelle kumpua. Esimerkiksi Nygrannaksen eteläisempi löytöpaikka on jäänyt puutarhamyymälän pihamaalle, ja Likusteritien päästä kohti kumpua kulkee jokin suuri kunnallistekninen putkisto. Nygrannaksensilta ja kevyen liikenteen väylä menevät kummun poikki. Kummun pohjoispuolella on koirapuisto ja itäpuolella Kehä II:n meluvallit. Maasto on osittain avointa niittyä tai joutomaata, osittain tiheää metsikköä. Kummulta kartoitettiin kahdeksan kivirakennetta, jotka liittynevät alueen maanviljelyskäyttöön. Kummulle kaivettiin 16 koekuoppaa.

Rakenne 1 on hyvin selkeä nelikulmainen 4x4 metrin laajuinen kivirakenne. Sen korkeus on 70 cm. Se koostuu kahdesta kivikerrasta ja on ladottu kulmikkaista punaisista graniittilohkareista. Etäisyys pyörätien reunasta on noin kaksi metriä etelään.

Rakenne 2 on matala kivikko pyöreistä luonnonkivistä kumpareen keskellä avoimen niityn reunalla. Kivikon laajuus on 16x14 metriä. Kivikko näyttäisi erottuvan vuoden 1976 ilmakuvassakin. Se vaikuttaa lähinnä pellon raivauksessa syntyneeltä.

Rakenne 3 on rakenteen 1 länsipuolella oleva kivirivi.

Rakenne 4 on epämääräistä kivikkoa kumpareen länsilaidalla.

Rakenne 5 on pyörätien pohjoispuolella oleva kivirivi, samaa linjaa kuin rakenne 3. Rakennuksen perustuskiviä? Kivien halkaisija on 80 cm ja niillä on välimatkaa toisiinsa 1 – 1,5 metriä.

Rakenne 6 on matalampi kivirivi, saman suuntainen kuin rakenne 5, mutta sen itäpuolella. Saman rakennuksen toinen seinälinja? Kivirivin ”sisäpuolella” on pieni kumpare tiilimuraa, savea ja multaa.

Kumpareeseen kaivetun lapionpiston pohjalla oli suuri laakakivi. Rakennuksessa on mahdollisesti ollut jonkinlainen uuni.

Rakenne 7 on suuri ja korkea nelikulmainen kivirakenne. Sen laajuus on 5x6 metriä ja korkeus 180 cm. Siinä on neljä kivikertaa ja suurimmat kivet ovat halkaisijaltaan 140 cm.

Rakenne 8 on epämääräistä kivikkoa rakenteen 7 pohjoispuolella kummun reunalla.

Karttoja tarkastelemalla näyttää siltä, että rakenteet 1,3,5 ja 6 ovat samaa rakennusta, jonka perustuksen pyörätie leikkaa kahtia. Rakenteet 4, 7 ja 8 liittyvät toiseen rakennukseen kummun länsireunalla. Kyseessä voisivat olla ne kaksi rakennusta, jotka näkyvät vuoden 1932 peruskartalla.

Kaikissa muissa paitsi kumpareen keskelle korkeimmalle kohdalle metsikköön kaivetuissa koekuopissa oli tiivistä ja savista pellon muokkauskerrosta. Kuopissa 55 ja 54 maaperä oli hiekkaisempi. Pinnan multakerros oli 30 cm paksuinen. Kaikki koekuopat olivat löydöttömiä. Missään ei näkynyt esimerkiksi ikkunalasia tai astianpaloja, jotka viittaisivat asuinrakennuksiin. Vävarsinkumulta ei löydetty merkkejä vanhemmasta asutuksesta, vaikka vierestä on sekä rautakautinen että historiallisen ajan irtolöytöjä. Kumpareen korkeus merenpinnasta on 15 metriä. Dåvitsbyn kylätontin rajausta on pieni kaistale myös Kehä II:n länsireunalla, mutta tuo alue on meluvallia, eikä siinä voi olla jäljellä muinaisjäännöistä.

Akdg6669:4. Vävarsinkumpu, rakenne 1. Lännestä.

Akdg6669:5. Vävarsinkumpu, pyörätie kunnan läpi sillalle. Länestä.

Akdg6669:8. Rakenne 2, kivikkoa Vävarsinkummun laella. Etelästä.

Akdg6669:6. Vävarsinkumpu, rakenne 5. Etelästä.

Akdg6669:7. Vävarsinkumpu, rakenne 6. Koillisesta.

Akdg6669:14. Vävarsinkumpu. Koekuoppa uunikummussa rakenteen 6 vieressä.

Akdg6669:10. Vävarsinkumpu, rakenne 7 ja 8. Lännestä.

Akdg6669:12. Meluvallia kehä II:n länsireunalla.

Akdg6669:13. Näkymä länteen Vävarsinkummun pohjoislaidalta. Vanhan kylätien paikka.

Ilmakuva Vävarsinkummusta vuodelta 1976, viimeisimpiä rakennusvaiheita ennen autoitumista. Kaivetut koekuopat vihreällä neliösymbolilla ja kartoitetut rakenteet keltaisella viivalla. Asemointi ei ole tarkka. Rakenne 7 liittyyne kuvassa näkyvään rakennukseen. Ei mittakaavassa. Lähde <https://kartat.espoo.fi> .

Dåvitsbyn varsinainen kylätontti oli yhä asuttuna, joskin pihamaa oli hoitamaton ja osin jo umpeenkasvanut sekä erilaisten rakennusmateriaalien varastoalueena. Verkkoaita erotti toisistaan itäpuolen yhä käytössä olevan alueen ja länsipuolen ”tyhjän” käytöstä poistunut alueen. Tutkimukset tehtiin pääosin tällä käyttämättömällä alueella. Jätekasoista yms. kuitenkin näki, että silläkin on ollut toimintaa vielä viime aikoina. Alue rajautuu lännessä Kehä II:n kallioleikkaukseen. Aivan mäen laki oli avoin, muuten rinne oli metsittynyt ja siinä kasvoi myös hyvin suuria lehtipuita ja erittäin tiheäksi kasvanutta villiintynyttä koristepensaikkoa.

Alueelta kartoitettiin 13 kivirakennetta, suurin osa hyvin epämääräisiä kivikoita ja ilmeisesti myös varsin uusia. Alueella on ollut useita rakennuksia ja pihamaata, jota on monin tavoin muokkailtu.

Rakenne 9 on aluetta etelässä rajaava kiviaita. Aidan pituus on 39 metriä ja leveys 2 metriä. Se on ladottu pyöreähköistä kivistä ja on jo osin sortunut.

Rakenne 10 on kivirivi, joka näyttäisi olevan pienen rakennuksen perustuksen alarinteen puoleinen reuna, terassimainen.

Rakenne 11 on tunkiokumpu, jossa on myös kiviä ja erilaista roskaa. Ei pysty sanomaan onko paikalla ollut jokin kivikko, johon on myöhemmin kasattu roskaa.

Rakenne 12 on pienten kivien kasa tontin rajalla, raivausta?

Rakenne 13 on epämääräinen matala kivikko myös tontin rajalla, rajautuu aitaan, myös raivausta?

Rakenne 14 on matala suorakulmaiselta vaikuttava kumpu koristepensaiden keskellä. Kivijalkamainen mutta saattaa olla vain kivetty kukkapenkki.

Rakenne 15 on muutamia kiviä maan pinnalla.

Rakenne 16 on ehkä samaa kivikkoa kuin 15. Tällä kohtaa voisi ehkä hahmottaa hieman neliömäistä rakennetta. Maassa on paljon tiilimurua ja kattotiiliä. Hajotettuja ja ehkä siirreltyjä jäänteitä.

Rakenne 17 on sammaloitunut kivien päälle kasattu kattopeltikasa.

Rakenne 18 on kylätontin pohjoislaidan kiviaidan itäpuolisko. Vanha kylätie on ehkä kulkenut tästä vierestä. Nyt kulku-ura on lähes peittynyt, mutta siihen näyttää ajetun pohjaksi kivimurskaa.

Rakenne 19 on kylätontin pohjoislaidan kiviaidan länsipuolisko, osat erottaa toisistaan piharakennukseen menevä ajoluiska. Pohjoislaidan kiviaita on huonommin säilynyt kuin numerolla 9 mitattu etelälaidan aita. Se on tiheimmän kasvillisuuden peitossa eikä sitä saatu katveiden takia kartoitettua yhtä tarkasti.

Rakenne 20 on suurehkoja lohkottuja kiviä mäen luoteisreunalla. Raivausta tai kallioleikkauksen jätettä?

Rakenne 21 on kivipenger, joka näyttäisi rajaavan puutarhaa ja kulku-uraa.

Rakenne 22 on maakuopan reunalla näkyviä kiviä, kellarista? Rakennus se näkyy vielä Espoon kaupungin karttapalvelun pohjakartassa.

Kylätontin länsipuoliskosta on purettu useita rakennuksia, mutta niiden paikkoja ei voinut rakenteiden perusteella tarkasti selvittää. Yhtään selvää kivijalkaa, paitsi ehkä pieni nro 10, ei ollut. Kaikki kivikot vaikuttivat ennemmin siirrellyitä jätekasoilta tai puutarhan rakenteilta. Entisiä rakennuksia on asemoitu myös karttaan 6, mutta asemointi on epätarkka ja kertoo lähinnä suuntaa antavan alueen, jolla rakennuksia on ollut.

Kylätontin alueelle kaivettiin myös koekuoppia 18 kpl ja sen alapuoliseen peltoon 6 kpl. Kylätontin mäellä maaperä oli hiekkainen, pinnassa oli multavampi kerros. Osassa kuopista tuli vastaan myös lohkokiviä ja

nykyaikaista purkujätettä, kuten betonia (kk 60, 64). Koekuopassa 62 oli 25 cm multakerroksen alla 15 cm paksuinen palo- ja purkukerros. Koekuopassa 65 aivan mäen laella oli 20 cm pintamullan alla kiviä ja jopa 75 cm syvyyteen ulottuva palo- ja purkukerros, jossa oli paljon hiiltä ja tiilenpaloja. Löytöinä kuopasta oli valkoista piiposliinia jostain suuresta suorareunaisesta esineestä ja vihertävää ikkunalasia. Tämän kuopan löydöt ja kerrokset ovat varmaankin vanhimmat nyt tavatut, mutta silti ehkä vain 1800-luvulta. Karttojen perusteella paikalla on ollut rakennus ainakin 1900-luvun ajan. Koekuopan koordinaatit ovat P=6675179,2, I=374943,85 (ETRS-TM35) ja P=6675740, I=25485822 (ETRS-GK25). Muissa kuopissa oli tavanomaisia piiposliiniastioiden paloja ja nykyaikaista roskaa. Koekuopat 66 – 70 olivat omenatarhassa ja niissä oli vain hiekkaisista puutarhamaata. Peltoon kaivetuissa koekuopissa oli joko kynnettyä ”savimaata” mutta myös hiekkaisempaa maaperää. Näihin kuuluvat myös kuopat 73 – 75.

Inventoinnin tuloksena voidaan todeta, että Dåvitsbyn asutus näyttää pysyneen samalla mäellä kautta aikain ja useat rakennusvaiheet ovat sijainneet osin päällekkäin. Kovin vanhoja asutuserroksia ei tavattu, mutta niitä voi kuitenkin paikalla olla, sillä niitä voi olla vaikea erottaa uudemmista kerroksista. Mäen itäpuolella on suurempia nykyaikaisia rakennuksia, joten siellä vanhojen kerrosten löytyminen on epätodennäköisempää. Pohjois- ja eteläreunaa rajaavat kiviaidat ja länsireuna on tuhoutunut Kehä II:n rakennustöissä. Puutarhaa nykyisten rakennusten pohjoispuolella ei tutkittu. Mäen luoteiskulma on lähinnä kalliota.

Akdg6669:15. Dåvitsby, autioitunut länsiosa. Pohjoisesta.

Akdg6669:16. Dåvitsby, avointa mäen lakea. Etelästä.

Akdg6669:17. Dåvitsby, rakenne 9. Eteläreunan kiviaita. Idästä.

Akdg6669:22. Dåvitsby, rakenne 10. Idästä.

Akdg6669:23. Dåvitsby, rakenne 11. Etelästä.

Akdg6669:24. Dåvitsby, rakenne 12. Etelästä.

Akdg6669:25. Dåvitsby, rakenne 13. Etelästä.

Akdg6669:26. Dåvitsby, rakenne 14. Lounaasta.

Akdg6669:27. Dåvitsby, rakenne 15. Pohjoisesta.

Akdg6669:28. Dåvitsby, rakenne 16. Pohjoisesta.

Akdg6669:29. Dåvitsby, rakenne 17. Idästä.

Akdg6669:32. Dåvitsby, vanhan kylätien linjaa polkuna tontin pohjoislaidalla. Idästä.

akdg6669:33. Dåvitsby, rakenne 18, pohjoislaidan kiviaidan itäpää. Idästä.

Akdg6669:34. Dåvitsby, vanhan kylätien linjaa ja rakenne 19, pohjoislaidan kiviaitaa. Idästä.

Akdg6669:35. Dåvitsby, kylätontin länsireunaa leikkaa Kehä II. Pohjoisesta.

Akdg6669:36. Dåvitsby, rakenne 20. Luoteesta.

Akdg6669:37. Dåvitsby, rakenne 21. Lännestä.

Akdg6669:40. Dåvitsby, koekuoppa 58.

Akdg6669:41. Dåvitsby, koekuoppa 62. Tiili- ja palokerros.

Akdg6669:42. Däbitsby, koekuoppa 65. Tiili- ja palokerroksia.

Akdg6669:51. Poistettuja löytöjä koekuopasta 65. Piiposliiniesineen kappale, tiilen paloja ja ikkunalasiasia.

Akdg6669:43. Dåvitsby, Nygrannas. Kaakkoisreunan vanha talo. Luoteesta.

Akdg6669:44. Dåvitsby, Nygrannas. Itäpuolen peltoa. Kaakosta.

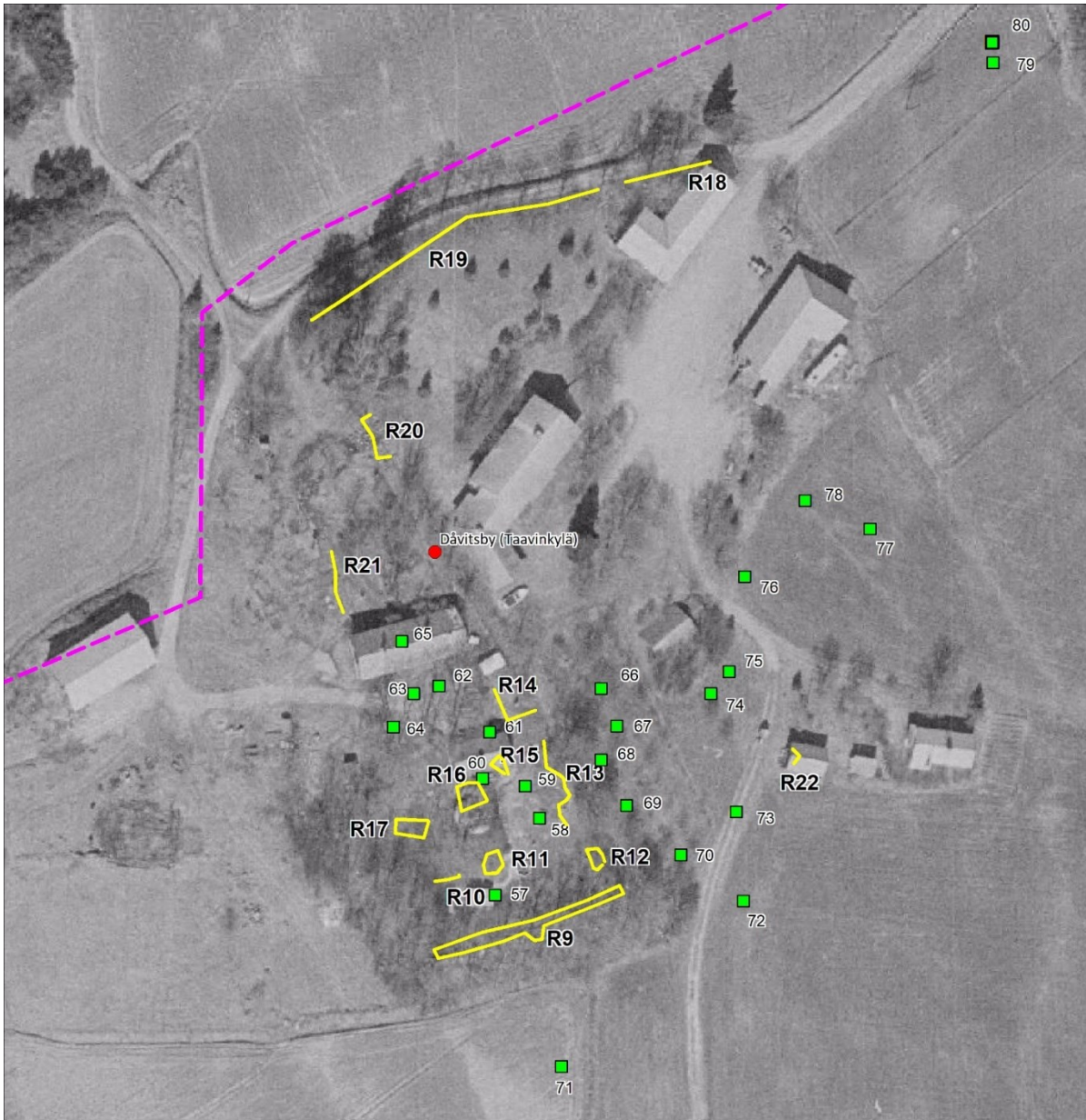
Akdg6669:45. Dåvitsby, vanha tielinja etelään. Pohjoisesta.

Akdg6669:46. Dåvitsby, kulkureittejä itään. Lännestä.

Akdg6669:30. Dåvitsby, Nygrannas, talon pihaa. Lännestä.

Ilmakuva Dävitšbyn mäeltä vuodelta 1976, viimeisimpiä rakennusvaiheita ennen tontin länsipuoliskon autioitumista. Kaivetut koekuopat vihreällä neliösymbolilla ja kartoitetut rakenteet keltaisella viivalla. Ei mittakaavassa. Lähde <https://kartat.espoo.fi>.

2. Möilimäenpelto 1000004097

PERUSTIEDOT

Mj-tyyppi	asuinpaikat
Ajoitus	kivikautinen
Lukumäärä	1
Koordinaatit (ETRS-TM35FIN):	P: 6675375, I: 375063, z: 20 – 25 m mpy
Koordinaattiselite	keskikoordinaatti, muinaisjäännösrekisteri
Pinta-ala	100 x 50 metriä
Rajaustarkkuus	suuntaa antava, pintalöydöt
Aikaisemmat tutkimukset ja löydöt:	KM 35186:1-4
	Sirkka-Liisa Seppälä, Espoon eteläosien yleiskaava-alueen esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset 2005

INVENTOINTI

Aika	26.11.2020
Löydöt	-
Karttaotteet	kartta 1 ja 6
Kuvat	Akdg6669:49-50

KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Taavinkylässä, Kehä II:lta 150 m itään, Nygrannaksentien ja Möilimäentien lounaispuolisessa pellossa, Dåvitsin Nygrannaksen talosta 180 m koilliseen. Loivasti lounaaseen viettävän pellon pinnasta on löydetty inventoinnissa 2005 muutamia kvartseja. Topografian perusteella kyseessä on todennäköisesti asuinpaikka, vaikka löytöjä on niukasti.

Inventointihavainnot

Asuinpaikan rajausta on tutkimusalueen ulkopuolella, aivan sen pohjoisrajalla. Asuinpaikan laajuus ei ole tiedossa ja se saattaisi ulottua myös inventointialueelle. Vanhemmilla kartoilla asuinpaikan kohdalla näkyy oja, joka nykyisin on peittynyt. Dåvitsbyn mäen itä- ja eteläpuolinen pelto on samalla korkeudella kuin Möilimäenpelto. Pelto on heinittynyt eikä sitä voinut pintapoimia. Sama koskee kivikautisen asuinpaikan rajauksen aluetta. Peltoon tehtiin muutamia koekuoppia, mutta laajan peltoalueen tutkiminen kuopittamalla olisi suuri työ eikä varsinaisesti kuulu tarkkuusinventointiin. Kuopista todettiin, että maaperä on lupaavan hiekkainen. Pohjoisimmat kuopat lähinnä arvioitua asuinpaikkaa olivat muokatut jopa 50 cm syvyyteen asti, multavan tumman muokkauskerroksen alla oli hiekkamaata. Näin syvä muokkaus lienee jo tuhonnut

mahdolliset asuinpaikkakerrokset. Kuopassa 78 lähellä Dåvitsbyn mäen reunaa sen eteläpuolella löytyi muokkauskerroksesta yksi palaneen luun pala. Muokkauskerroksen paksuus oli 30 cm ja sen alla oli punertavaa hiekkaa 10 cm kerros, pohjamaa oli vaaleaa hietaa. Tästä kuitenkin jo seuraava kuoppa alemmaksi (nro 77) oli muokkauskerroksen alla savea. Mitään selkeästi kivikautista ei löytynyt, palanut luu voi liittyä myös kylätonttiin. Koekuopan koordinaatti on P=6675205,11, I=375025,27 (ETRS-TM35) ja P=6675768,95, I=25485903,28 (ETRS-GK25). Koekuoppa on asuinpaikan rajauksesta noin 100 metriä lounaaseen. Möilimäen asuinpaikan rajaukseen ei ehdoteta muutoksia.

Akdg6669:49. Työkuva. Koekuopitusta Möilimäenpellon eteläpuolella. Umpinaisia peltoja ei voinut pintapoimia. Lounaasta.

Akdg6669:50. Dåvitsby. Koekuoppa 78. Muokkauskerroksen alla on punertavaa hiekkamaata. Kuopasta löytyi palaneen luun pala.

3. Nybyberget

UUSI KOHDE

PERUSTIEDOT

Tyyppi	raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
Ajoitus	ajoittamaton
Lukumäärä	1
Koordinaatit (ETRS-TM35FIN):	P: 6675020, I: 375394, z: 37,5 m mpy
Koordinaatit (ETRS-GK25):	P: 6675595, I: 25486277
Koordinaattiselite	GPS-mittaus kiven vierestä
Pinta-ala	5 x 5 metriä
Rajaustarkkuus	± 5 metriä
Aikaisemmat tutkimukset ja löydöt:	-

INVENTOINTI

Aika	26.11.2020
Löydöt	-
Karttaotteet	kartta 1 ja 7
Kuvat	Akdg6669:3

KOHDEKUVAUS

Kohde on suuri siirtolohkare, jota on lohkottu poraamalla. Kivi sijaitsee Espoon Mankkaan Uudenkylän Nybybergetin pohjoisrinteellä, Uudenkyläntien itäpuolella, noin 70 metrin päässä tiestä. Maasto on kallioista havumetsää Mankkaan Venlanrinteen kerrostalojen pohjoispuolella. Maasto laskee pohjoiseen Taavinsuon laaksoon. Kivi erottuu selkeästi avoimesta metsämaasta.

Inventointihavainnot

Nybybergetin lakea tarkastettaessa havaittiin suuri siirtolohkare, jota on lohkottu poraamalla. Kivestä lohkottuja osia on sen vierellä. Kiven leveys on noin kolme metriä ja korkeus kaksi metriä. Espoon kaupunginmuseon arvion perusteella kiven sijainti ja louhintatapa viittaavat rakennuskivien talonpoikaislouhintaan. Käsiporalla tehty louhinta on tunnettu 1700-luvulta asti, joten louhittu lohkare on todennäköisesti muinaisjäänös (Trygve Gestrinin sähköposti Johanna Sepälle 21.1.2021).

Akdg6669:3. Suuri siirtolohkare Nybybergetin pohjoisrinteellä, lohkottu. Etelästä.

IRTOLÖYTÖPAIKAT

1. Nyby 1000005774

PERUSTIEDOT

Mj-tyyppi löytöpaikat

Ajoitus kivikautinen

Lukumäärä 1

Koordinaatit (ETRS-TM35FIN): P: 6675014, I: 375164, z: 20 – 25 m mpy

Koordinaattiselite arvio löytöpaikasta

Pinta-ala -

Rajaustarkkuus suuntaa antava

Aikaisemmat tutkimukset ja löydöt: KM 6765

Europaeus, Aarne 1922. Fornfynd från Kyrkslätt och Esbo socknar. SMYA XXXII:1, s. 58–59 nro 257

Matti Huurre, Espoo inventointi 1962

INVENTOINTI

Aika 23.11.2020

Löydöt -

Karttaotteet kartta 1, 2, 3 ja 4

Kuvat Akdg6669:1, 19 – 21

KOHDEKUVAUS

Nelisivuinen oikokirves (KM 6765) on löytynyt Dåvitsista eli Taavinkylästä Nybyn torpan hiekkakuopasta. Torppa on ollut vanhan Smedsbyistä Gräsaan vievän tien länsipuolella pienellä korkealla kalliolla. Noin 100 m talosta koilliseen tien itäpuolella havaittiin vuoden 1962 inventoinnissa vanhan matalan hiekkakuopan jäännökset. Löytö saattaa olla siitä peräisin. Inventoinnissa ei havaittu asuinpaikan merkkejä.

Inventointihavainnot

Löytöpaikka on merkitty Dåvitsbyn ja Uudenkylämäen väliseen laaksoon, sen eteläreunaan. Paikan korkeus merenpinnasta on 20 metriä. Piste sijainti ei kuitenkaan tunnu sopivan löytökuvaukseen. Se on tien länsipuolella alueella, joka on kaikissa kartoissa merkitty pelloksi eikä vaikuta kovin todennäköiseltä

hiekkakuopan paikalta. Loivasti pohjoiseen laskevaan peltorinteeseen tehtiin kolme koekuoppaa, joista ei löytynyt mitään. Suurin osa koekuopista kaivettiin metsään, etenkin Uudenkylänmäen ”niemen” länsipäähän. Maaperä oli hiekkainen, mutta näistäkään kuopista ei löytynyt mitään. Paikalla on ollut nykyaikaisia rakennuksia. Uudenkyläntien itäpuolella, noin 150 metriä tiestä itään, kosteikon etelärannalla polkujen risteyskohdassa on matala ja laaja vanha umpeenkasvanut hiekkakuoppa. Ei ole tietoa onko tämä sama hiekkakuoppa, jonka Matti Huurre mainitsee inventointikertomuksessaan. Muita hiekkakuoppia ei ole säilynyt nykypäiviin. Hiekkakuopan reunoja kaivettiin ja ympärille tehtiin useita koekuoppia, mutta tästäkään ei löytynyt mitään varmasti kivikautista, selkeitä löytöjä tai likamaata. Koekuopasta 39, aivan kosteikon partaalta, löytyi yksi pieni 6 mm mittainen kvartsilastu, joka näyttää retusointi-iskokselta. Hiekkamaassa ei luonnostaan ollut juuri kiviä. Kvartsimurun perusteella ei vielä voi mahdollista asuinpaikkaa määrittää. Vaikka hiekkakuoppa olikin laaja, olisi erikoista, jos se olisi täysin tuhonnut paikalla ehkä olleen asuinpaikan. Laakson pohja on noin 30 metriä merenpinnan yläpuolella. Hiekkakuopan keskikoordinaatti on P=6675129, I=375467 (ETRS-TM35) ja P=6675706, I=25486347 (ETRS-GK25) ja koekuopan P=6675145,48, I=375441,05 (ETRS-TM35) ja P=6675721,93, I=25486320,76 (ETRS-GK25). Koekuoppia kaivettiin myös laakson pohjoisreunan rinteeseen, mutta korkeammalle tasolle, sillä alempana oli omakotitaloja. Maa oli kivisempää kuin eteläreunalla. Kuopista ei löytynyt mitään. Sekä korkeussuhteiltaan että maaperältään alueella voisi olla mahdollista löytää kivikautisia asuinpaikkoja, mutta inventointi oli tulokseton.

Akdg6669:1. Nybyberget, länsipää. Koekuopitusta. Pohjoisesta.

Akdg6669:19. Nyby, koekuopitusta hiekkakuopan pohjoispuolella. Lännestä.

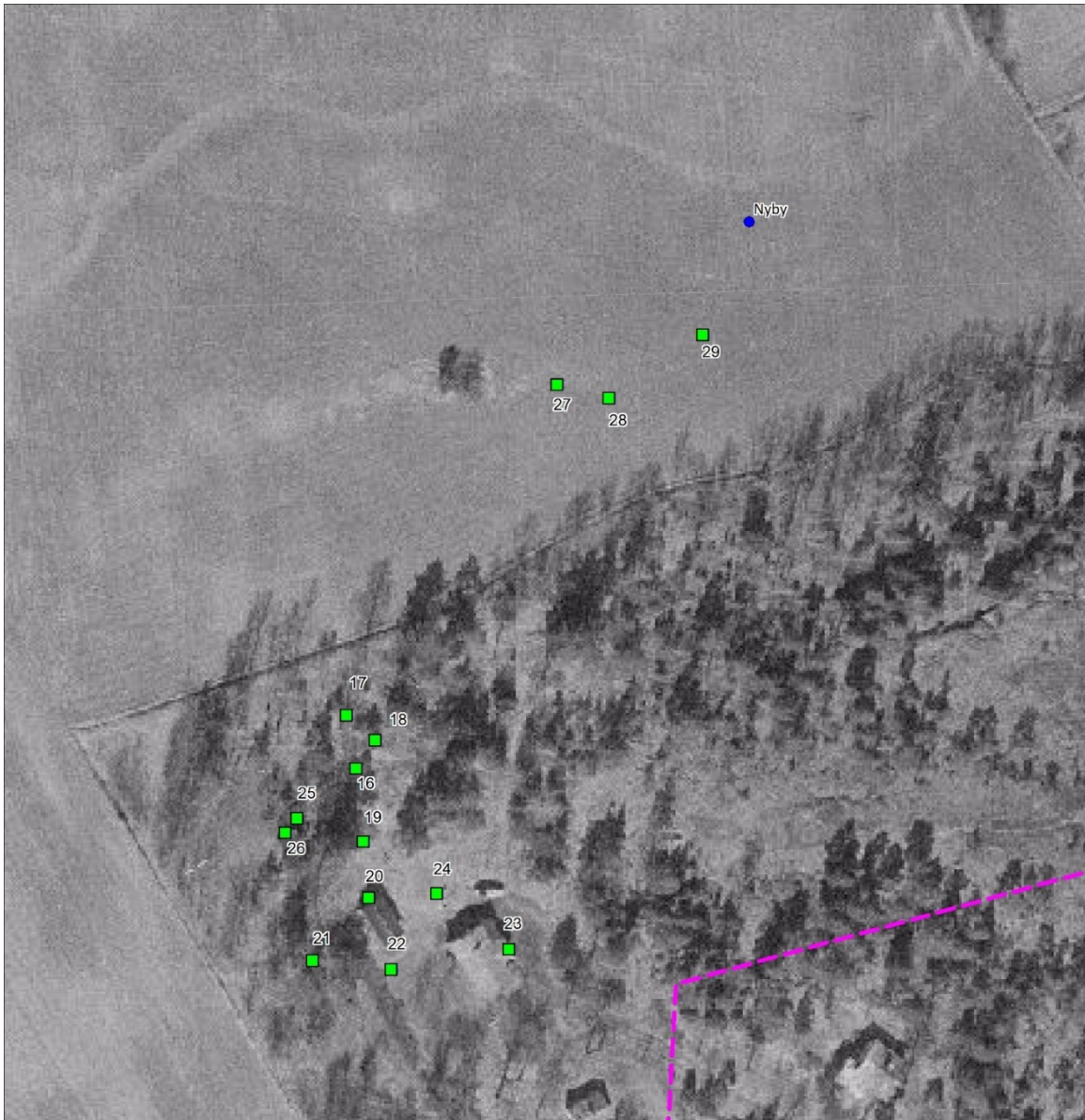
Akdg6669:20. Nyby, koekuoppa 39 hiekkakuopan pohjoispuolella.

Akdg6669:21. Nyby, umpeenkasvanutta hiekkakuoppaa. Pohjoisesta.

Akdg6669:18. Dåvitsby, mäen eteläpuolista peltolaaksoa. Pohjoisesta. Taustalla näkyvä metsikkö on Nybyberget. Nybyn löytöpaikka on merkitty sen edessä olevaan peltorinteeseen.

Ilmakuva Nybybergetin länsipäästä vuodelta 1976. Länsipäässä on rakennuksia. Kaivetut koekuopat vihreällä neliösymbolilla ja arvioitu löytöpaikka sinisellä ympyrällä. Ei mittakaavassa. Lähde <https://kartat.espoo.fi> .

Rakenneluettelo

nro	P(ETRS-TM35)	I(ETRS-TM35)	P(ETRS-GK25)	I(ETRS-GK25)	tyyppi	mitat
1.	6675065	374834	6675623	25485716	nelikulmainen kivirakenne	4x4 m
2.	6675096	374819	6675653	25485700	raivauskivikko	16x14 m
3.	6675061	374829	6675618	25485711	kivirivi	3 m
4.	6675060	374785	6675616	25485667	kivikko	4x3 m
5.	6675076	374822	6675633	25485703	kivirivi	7 m
6.	6675079	374829	6675636	25485710	kivirivi	7 m
7.	6675061	374777	6675617	25485659	kiviramppi	5x6 m
8.	6675070	374770	6675626	25485652	kivikko	10 m
9.	6675121	374968	6675683	25485848	kiviaita	39x2 m
10.	6675130	374951	6675691	25485831	kivirivi	5 m
11.	6675134	374961	6675695	25485841	tunkiokumpu	4x4 m
12.	6675134	374981	6675696	25485861	kivikasa	4x3 m
13.	6675148	374975	6675710	25485854	kivikko	17x3 m
14.	6675165	374965	6675727	25485844	suorakulmainen kumpare	6x6 m
15.	6675153	374962	6675714	25485841	kivikko	3x2 m
16.	6675147	374957	6675708	25485836	kivikko	5x5 m
17.	6675142	374944	6675703	25485823	kattopeltikasa	6x3 m
18.	6675271	374999	6675834	25485875	kiviaita	17x2 m
19.	6675263	374958	6675824	25485834	kiviaita	63x2 m
20.	6675220	374939	6675781	25485816	raivauskiviä?	9x3 m
21.	6675190	374930	6675750	25485808	kivirivi	12 m
22.	6675153	375022	6675716	25485901	kivirivi	2x2 m

Valokuvaluettelo

- akdg6669:1 Nybyberget, länsipää. Koekuopitusta. Pohjoisesta.
- akdg6669:2 Dåvitsby, Nygrannas. Mäki etelästä.
- akdg6669:3 Suuri siirtolohkare Nybybergetin pohjoisrinteellä, lohkottu. Etelästä.
- akdg6669:4 Vävarsinkumpu, rakenne 1. Lännestä.
- akdg6669:5 Vävarsinkumpu, pyörätie kummun läpi sillalle. Lännestä.
- akdg6669:6 Vävarsinkumpu, rakenne 5. Etelästä.
- akdg6669:7 Vävarsinkumpu, rakenne 6. Koillisesta.
- akdg6669:8 Rakenne 2, kivikkoa Vävarsinkummun laella. Etelästä.
- akdg6669:9 Vävarsinkumpu. Näkymä Henttaaseen. Kaakosta.
- akdg6669:10 Vävarsinkumpu, rakenne 7 ja 8. Lännestä.
- akdg6669:11 Dåvitsbyn mäki Kehä II:n länsipuolelta kuvattuna.
- akdg6669:12 Meluvallia kehä II:n länsireunalla.
- akdg6669:13 Näkymä länteen Vävarsinkummun pohjoislaidalta. Vanhan kylätien paikka.
- akdg6669:14 Vävarsinkumpu. Koekuoppa uunikummussa rakenteen 6 vieressä.
- akdg6669:15 Dåvitsby, autioitunut länsiosa. Pohjoisesta.
- akdg6669:16 Dåvitsby, avointa mäen lakea. Etelästä.
- akdg6669:17 Dåvitsby, rakenne 9. Eteläreunan kiviaita. Idästä.
- akdg6669:18 Dåvitsby, mäen eteläpuolista peltolaaksoa. Pohjoisesta.
- akdg6669:19 Nyby, koekuopitusta hiekkakuopan pohjoispuolella. Lännestä.
- akdg6669:20 Nyby, koekuoppa 39 hiekkakuopan pohjoispuolella.
- akdg6669:21 Nyby, umpeenkasvanutta hiekkakuoppaa. Pohjoisesta.
- akdg6669:22 Dåvitsby, rakenne 10. Idästä.
- akdg6669:23 Dåvitsby, rakenne 11. Etelästä.
- akdg6669:24 Dåvitsby, rakenne 12. Etelästä.
- akdg6669:25 Dåvitsby, rakenne 13. Etelästä.
- akdg6669:26 Dåvitsby, rakenne 14. Lounaasta.
- akdg6669:27 Dåvitsby, rakenne 15. Pohjoisesta.
- akdg6669:28 Dåvitsby, rakenne 16. Pohjoisesta.
- akdg6669:29 Dåvitsby, rakenne 17. Idästä.
- akdg6669:30 Dåvitsby, Nygrannas, talon pihaa. Lännestä.

akdg6669:31 Dåvitsby, Nygrannas, talon pihaa. Idästä.

akdg6669:32 Dåvitsby, vanhan kylätien linjaa tontin pohjoislaidalla. Idästä.

akdg6669:33 Dåvitsby, rakenne 18, pohjoislaidan kiviaidan itäpää. Idästä.

akdg6669:34 Dåvitsby, vanhan kylätien linjaa ja rakenne 19, pohjoislaidan kiviaitaa. Idästä.

akdg6669:35 Dåvitsby, kylätontin länsireunaa leikkaa Kehä II. Pohjoisesta.

akdg6669:36 Dåvitsby, rakenne 20. Luoteesta.

akdg6669:37 Dåvitsby, rakenne 21. Lännestä.

akdg6669:38 Dåvitsby, kylätontin länsireunaa leikkaa Kehä II. Pohjoisesta.

akdg6669:39 Dåvitsby, Nygrannas, talon pohjoispuolta. Lännestä.

akdg6669:40 Dåvitsby, koekuoppa 58.

akdg6669:41 Dåvitsby, koekuoppa 62.

akdg6669:42 Dåvitsby, koekuoppa 65.

akdg6669:43 Dåvitsby, Nygrannas. Kaakkoisreunan vanha talo. Luoteesta.

akdg6669:44 Dåvitsby, Nygrannas. Itäpuolen peltoa. Kaakosta.

akdg6669:45 Dåvitsby, vanha tielinja etelään. Pohjoisesta.

akdg6669:46 Dåvitsby, kulkureittejä itään. Lännestä.

akdg6669:47 Dåvitsby, koekuoppia omenatarhassa, taustalla kellari. Lännestä.

akdg6669:48 Dåvitsby. Työkuva. Koekuopitusta omenatarhassa. Pohjoisesta.

akdg6669:49 Työkuva. Koekuopitusta Möilimäenpellon eteläpuolella. Lounaasta.

akdg6669:50 Dåvitsby. Koekuoppa 78.

akdg6669:51 Dåvitsby. Poistettuja löytöjä koekuopasta 65. Piiposliiniesineen kappale, tiilen paloja ja ikkunalasiasia.

Karttaluettelo

1.	Peruskarttaote	koko alue	koekuoppien sijainti	mk 1:5000
2.	Yleiskartta	Nyby, pohjoinen alue	koekuopat 1 - 8	mk 1:1000
3.	Yleiskartta	Nyby, eteläinen alue	koekuopat 9 - 15, 30 - 40	mk 1:1000
4.	Yleiskartta	Nyby, läntinen alue	koekuopat 16 - 29	mk 1:1000
5.	Yleiskartta	Dåvitsby, Vävarsinkumpu	koekuopat 41 - 56, rakenteet 1 - 8	mk 1:1000
6.	Yleiskartta	Dåvitsby	koekuopat 57 - 80, rakenteet 9 - 22	mk 1:1000
7.	Yleiskartta	Nybyberget	siirtolohkareen sijainti	mk 1:1000

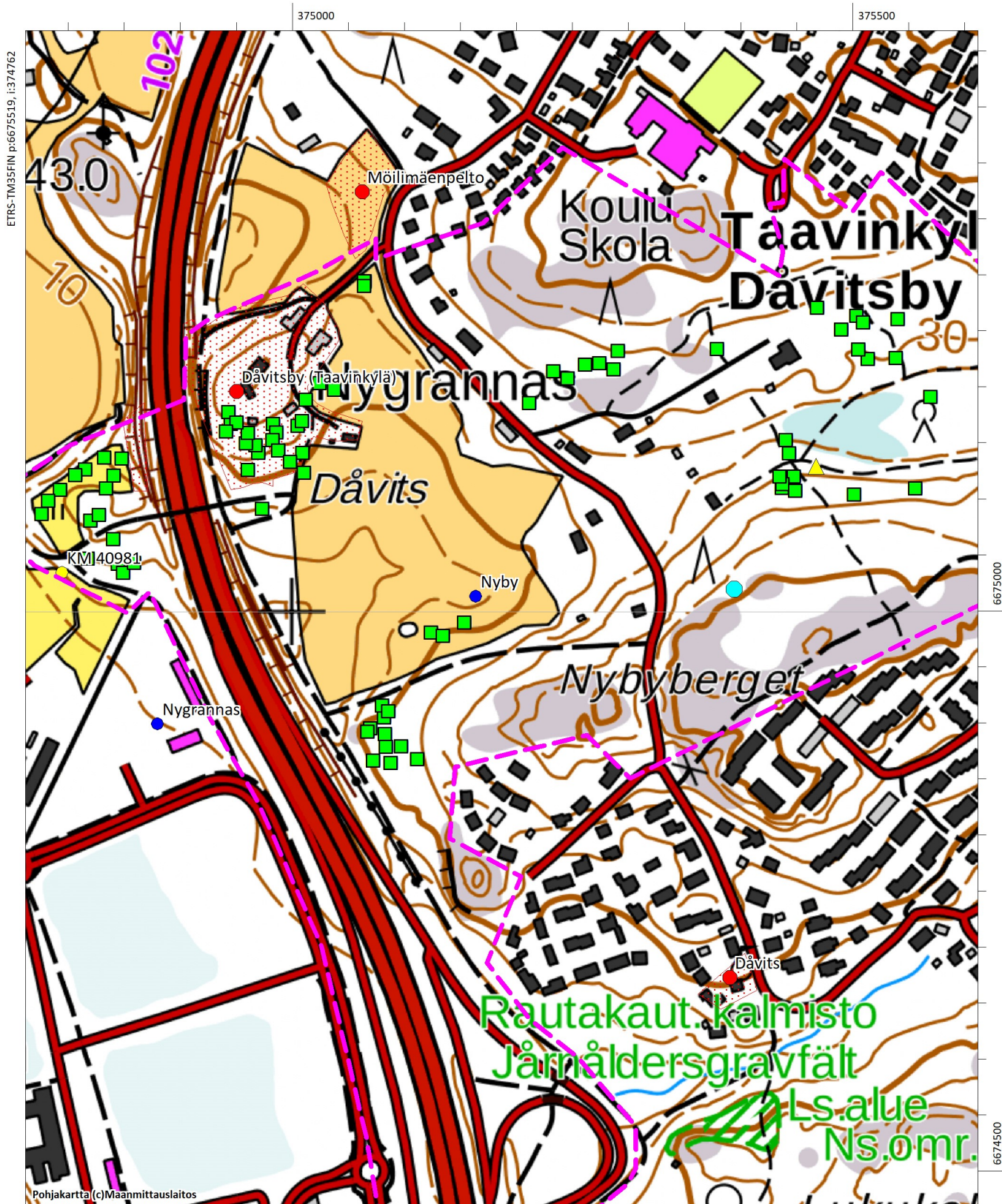
Kartta 1

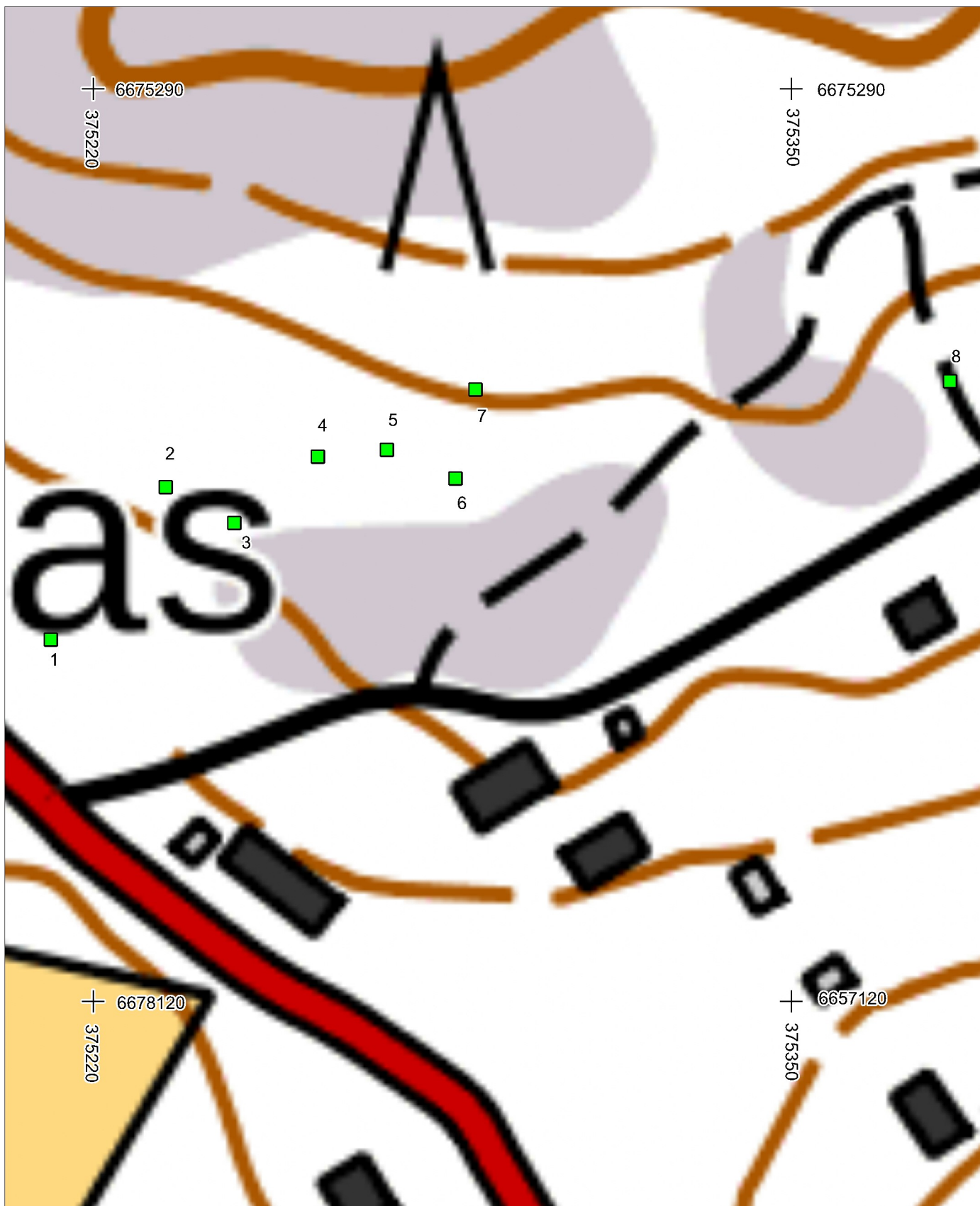
Peruskarttaote

Koekuoppien sijoittuminen tutkimusalueella

- koekuoppa
- hiekkakuoppa
- louhittu siirtolohkare

- kiinteä muinaisjäännös
- irtolöytöpaikka
- alakohde
- muinaisjäännösalueet
- Nygrannas, kaavan keskiosa

■ koekuoppa, nro

ESPOO
Nygrannas
kaava-alueen keskiosa

Johanna Seppä 2020

mitt. O. Eranti ja J. Seppä
digit. Johanna Seppä

Yleiskartta
Nyby, pohjoinen alue
koekuopat 1 - 8

Pohjakartta © Maanmittauslaitos

mk 1:1000

Koord.: ETRS-TM35
Korkeus: N2000

kartta 2

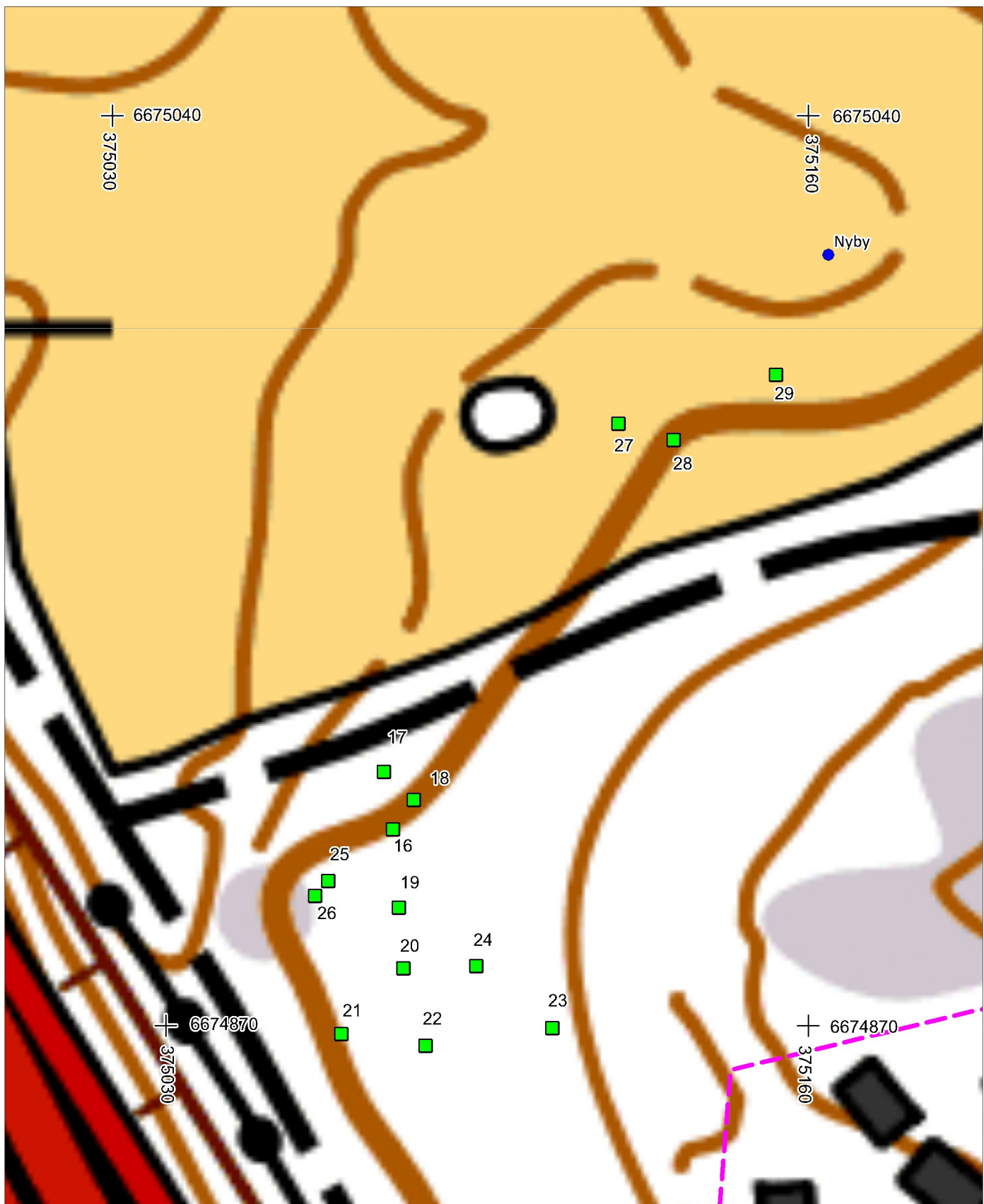
MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

- koekuoppa, nro
- ▲ hiekkakuopan keskikoordinaatti

ESPOO Nygrannas kaava-alueen keskiosa		Yleiskartta Nyby, eteläinen alue koekuopat 9 - 15, 30 - 40	
Johanna Seppä 2020		Pohjakartta © Maanmittauslaitos mk 1:1000	
mitt. O. Eranti ja J. Seppä digit. Johanna Seppä		Koord.: ETRS-TM35 Korkeus: N2000	kartta 3
MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT			

■ koekuoppa, nro

ESPOO
Nygrannas
kaava-alueen keskiosa

Johanna Seppä 2020

mitt. O. Eranti ja J. Seppä
digit. Johanna Seppä

Yleiskartta
Nyby, läntinen alue
koekuopat 16 - 29

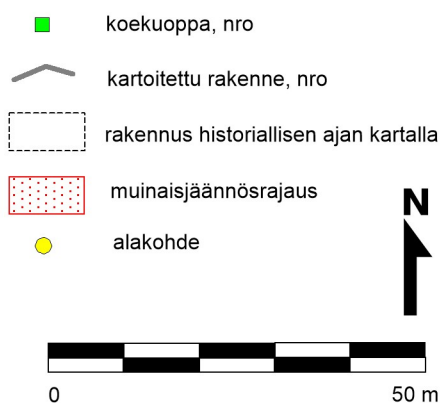
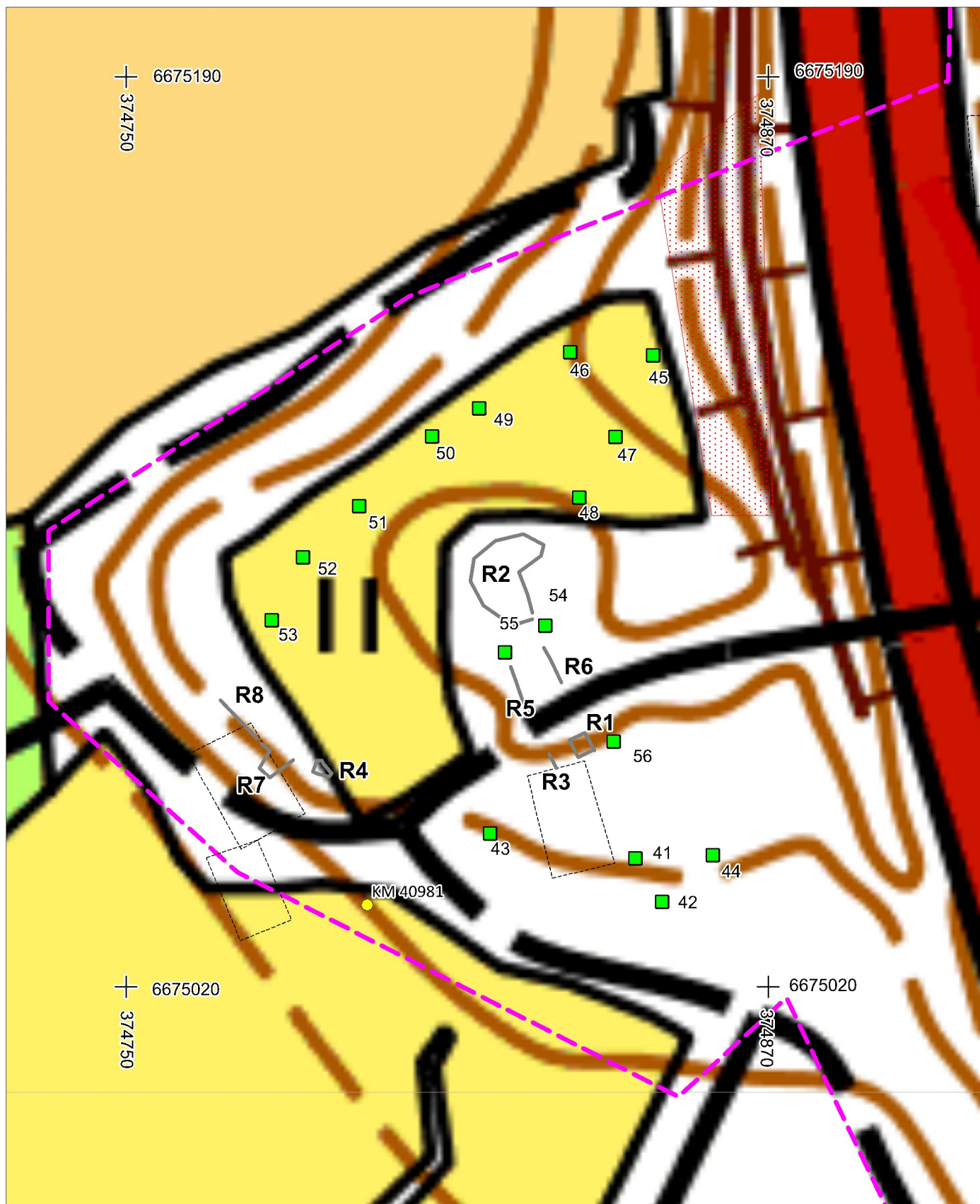
Pohjakartta © Maanmittauslaitos

mk 1:1000

Koord.: ETRS-TM35
Korkeus: N2000

kartta 4

MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

ESPOO
Nygrannas
kaava-alueen keskiosa

Johanna Seppä 2020

mitt. O. Eranti ja J. Seppä
digit. Johanna Seppä

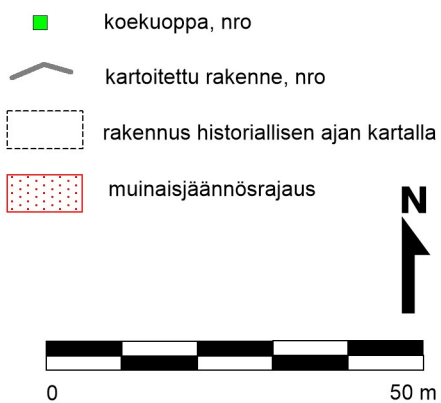
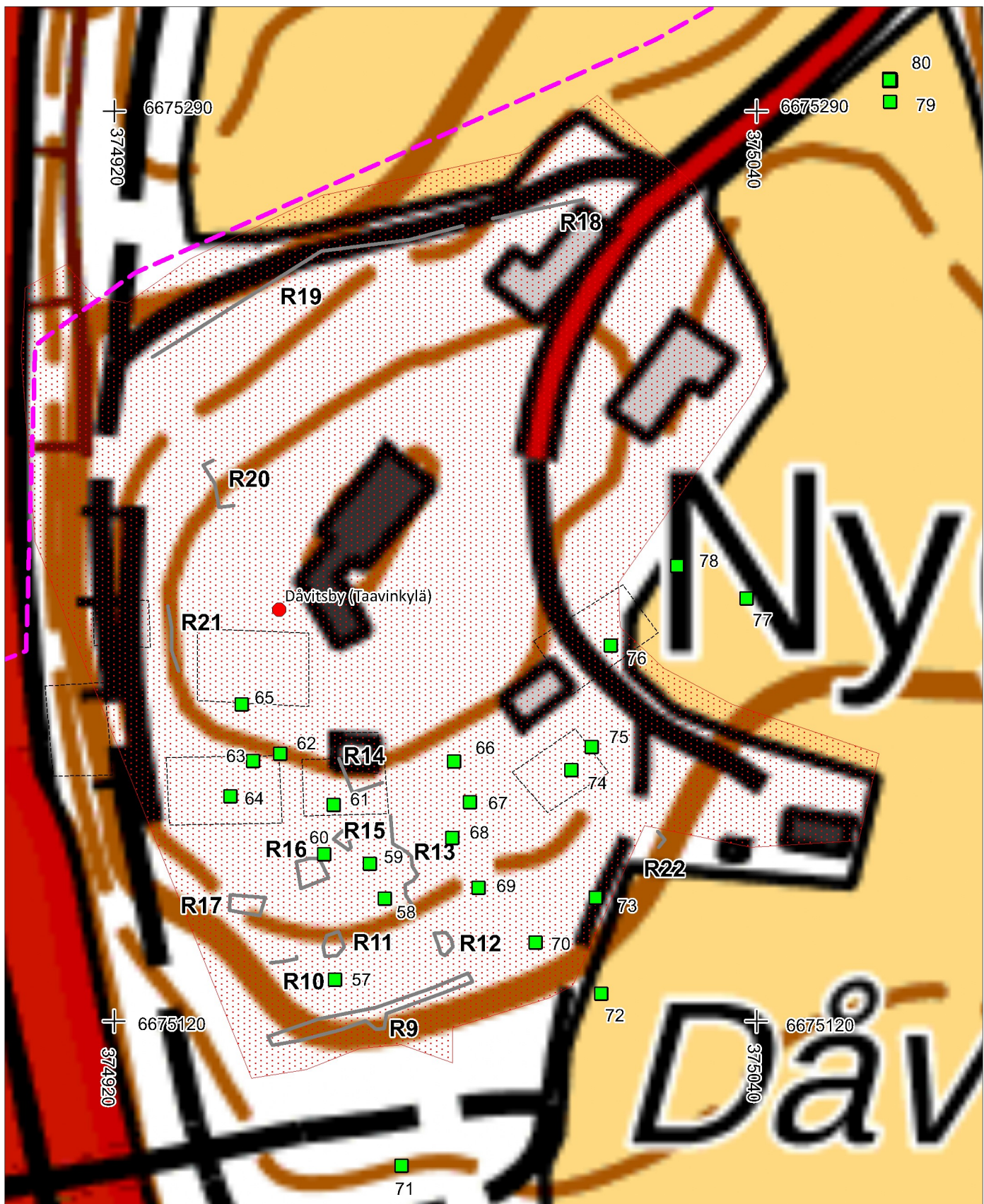
Yleiskartta
Däviitsby, Vävarsinkumpu
koekuopat 41 - 56, rakenteet 1 - 8

Pohjakartta © Maanmittauslaitos
mk 1:1000

Koord.: ETRS-TM35
Korkeus: N2000

kartta 5

MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

ESPOO Nygrannas kaava-alueen keskiosa Johanna Seppä 2020		Yleiskartta Däviſtsby koekuopat 57 - 80, rakenteet 9 - 22 Pohjakartta © Maanmittauslaitos mk 1:1000	
mitt. O. Eranti ja J. Seppä digit. Johanna Seppä		Koord.: ETRS-TM35 Korkeus: N2000	kartta 6
MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT			

● siirtolohkare

ESPOO
Nygrannas
kaava-alueen keskiosa

Johanna Seppä 2020

mitt. O. Eranti ja J. Seppä
digit. Johanna Seppä

Yleiskartta
Nybyberget

Pohjakartta © Maanmittauslaitos

mk 1:1000

Koord.: ETRS-TM35
Korkeus: N2000

kartta 7

MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT